

ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH

SAMORZĄD MIEJSKI

MIESIĘCZNIK ZWIĄZKU MIAST POLSKICH

NUMER 11/308

GRUDZIEŃ 2023

Laureaci i finaliści
konkursu „Samorządowy
Lider Zarządzania 2023”

**POLSKO-SZWAJCARSKI
PROGRAM ROZWOJU
MIAST 2.0**

W NUMERZE

ZE ZWIĄZKU

str. 4 Komisja Praw Człowieka i Równego Traktowania ZMP na swoim ostatnim w tym roku posiedzeniu 4 grudnia w Poznaniu podsumowała swoje działania podjęte od momentu powołania Komisji w listopadzie 2020 roku.

str. 5 Dr Ewa Bąk, Dyrektor Wydziału Sportu Urzędu Miasta Poznania, pełniąca przez ostatnich 20 lat funkcję przewodniczącej Komisji Sportu ZMP, otrzymała Honorowy Medal Związku Miast Polskich.

str. 10 Na konferencji inaugurującej drugą edycję Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy spotkali się 12 grudnia br. w Warszawie przedstawiciele 139 średnich miast, a także przedstawiciele instytucji realizujących program oraz ośrodków naukowych.

str. 12 W listopadzie 2023 po 7 latach prac koncepcyjnych, wdrożeniowych i rozwojowych zakończyła się realizacja projektu, w wyniku którego powstał System Monitorowania Usług Publicznych.

str. 15 O tym, jak skutecznie zarządzać marką osobistą w samorządowych social mediach i jak za pomocą social mediów zamienić polityka w influencera mówi Wojciech Kardyś, specjalista od internetu, marketingu i PR.

ROZWÓJ MAŁYCH I ŚREDNICH MIAST – PROJEKT PREDEFINIOWANY

str. 6 Podczas konferencji „Transformacja energetyczna - zastosowanie zielonej energii w nowoczesnym mieście. Technologie SMART CITY w zarządzaniu energią” w Pile, pokazano ciekawe doświadczenia polskich, niemieckich i norweskich miast.

str. 8 Łądek Zdrój, Ostrów Wielkopolski, Konin i Lublin to laureaci ubiegłorocznego konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania 2023” pod tytułem „Transformacja energetyczna miast dla osiągnięcia neutralności klimatycznej i podniesienia jakości życia”. Wyróżnienia otrzymały miasta: Tychy, Gdańsk i Gdynia..

MIASTA JUBILEUSZOWE

str. 16 Postawiliśmy na jakość miasta. Chcieliśmy, by życie tu było atrakcyjne dla mieszkańców, a więc komfortowe i bezpieczne – mówi prezydent Wejherowa, Krzysztof Hildebrandt. W 2023 roku miasto to obchodziło 380. rocznicę swego istnienia.

Na okładce: Wejherowo w świątecznej odsłonie.

Fot. Archiwum UM

Zarząd ZMP w Dąbrowie Górniczej

Aby zapewnić ciągłość działania gminy

Podczas posiedzenia 15 grudnia 2023 r. Zarząd Związku Miast Polskich przyjął stanowisko w sprawie ciągłości działania gminy po wygaśnięciu mandatu wójta w trakcie kadencji oraz oświadczenie w sprawie konsekwencji lekceważenia przepisów prawa przez urzędników rządowych.

W Stanowisku w sprawie ciągłości działania gminy po wygaśnięciu mandatu wójta (burmistrza, prezydenta) w trakcie kadencji Zarząd ZMP ocenił jako skandaliczne opóźnienia przy powołaniu przez byłego premiera osób pełniących funkcję organu wykonawczego miast i gmin w miejsce osób wybranych do Sejmu i Senatu RP 15 października 2023 r. Piętnuje też stosowanie przy tych decyzjach niejednorodnych, niemerytorycznych kryteriów, co skutkowało w części przypadków perturbacjami i nieciągłością władzy wykonawczej

nictwa gminy (innych zastępców, jeżeli są, sekretarza i skarbnika). Natomiast jeżeli nie ma możliwości przejęcia zadań i kompetencji prezydenta przez zastępcę - ustawowo przesądzić powierzenie tych obowiązków w okresie przejściowym sekretarzowi gminy. To w opinii Zarządu Związku najprostszy i najefektywniejszy kierunek zmiany mającej zagwarantować ciągłość działania gminy w przypadku wcześniejszego wygaśnięcia mandatu wójta, praktycznie nierodzący żadnego ryzyka. Podejmując to stanowisko, Zarząd odstąpił od opiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy – Kodeks wyborczy (druk 75) w tej samej sprawie.

Przeciwko niedopełnieniu obowiązków przez byłą administrację rządową

Zarząd ZMP w **Oświadczeniu w sprawie konsekwencji lekceważenia przepisów prawa przez urzędników administracji**

Opiniując projekty ustaw o zmianie ustaw w celu wsparcia odbiorców energii elektrycznej, paliw gazowych i ciepła (druk 72) wraz z autopoprawką, Zarząd z satysfakcją przyjął, że wieloletnie starania o objęcie obiektów sportowych (basenów) tym wsparciem przyniosło efekt. To dobra zmiana.

Fot. Archiwum UM Dąbrowa Górnicza

w trakcie trwania kadencji. Samorządowcy z miast przypominają swoje stanowisko z 14 lutego 2020 roku i domagają się, aby wykorzystać sprawdzone rozwiązanie zawarte w art. 28g ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym i zmienić przepisy w taki sposób, aby wprowadzić zasadę generalną, że prezydenta (wójta, burmistrza) w razie jego nieobecności, zarówno krótkotrwałej, jak i tej związanej z wygaśnięciem mandatu, zastępuje jego zastępca i wykonuje zadania z pomocą kierow-

ządowej zwrócił uwagę właściwych instancji na przypadki drastycznego nieprzestrzegania należytego i terminowego wykonywania ustawowych obowiązków przez urzędników pełniących ważne funkcje publiczne w państwie, co w poważny sposób wpłynęło na sytuację dużej liczby naszych obywateli. Chodzi po pierwsze o nieodpowiedzialność byłego Prezesa Rady Ministrów. Mateusz Morawiecki, poprzez nieuzasadnioną i niewytłumaczalną zwłokę w wykonaniu ustawowego obowiązku

powołania osób pełniących funkcję organu wykonawczego w gminach, których wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci zostali wybrani do Sejmu i Senatu, spowodował brak ciągłości w funkcjonowaniu kilkunastu urzędów gmin. Naraziło to wielu obywateli na zbędną zwłokę w załatwianiu ważnych dla nich spraw urzędowych, a także uzyskaniu należnych świadczeń. Drugim naruszeniem zasad jest postępowanie kierownictwa PGW Wody Polskie, które z pobudek politycznych sabotowało procedurę zatwierdzania taryf opłat za wodę i ścieki komunalne, lekceważąc przepisy prawa, regulujące tę sferę. Nierzadko kilkuletnia zwłoka w tej procedurze wywołała poważne trudności ekonomiczne w wielu przedsiębiorstwach branży wodociągowo-kanalizacyjnej, przez co znacząco zmniejszył się poziom inwestycji w sektorze. Dlatego Zarząd Związku domaga się natychmiastowego odwołania ze swoich funkcji zarządzających Wodami Polskimi, w tym zwłaszcza wiceprezesa Pawła Rusieckiego.

O wyborach samorządowych 2024

Zarząd obradujący w Dąbrowie Górniczej rozmawiał też o przygotowaniach do wyborów samorządowych – inicjatywach oraz propozycjach wspólnych działań. Ustalono, że zadaniem Związku powinno być przede wszystkim promowanie samorządności, działalności ZMP oraz zachęcanie do udziału w tych wyborach, aby podtrzymać entuzjazm i poziom zaangażowania społecznego obywateli z wyborów parlamentarnych. Przedstawiciele miast podkreślali, że w wyborach samorządowych w mniejszym stopniu liczą się szyldy partyjne. W poprzednich kadencjach, zwłaszcza w miastach i gminach, zaufanie wyborców zdobywały często lokalne komitety wyborcze, zazwyczaj skupione wokół konkretnych kandydatów. Tym razem, dokonując wyboru, warto jednak sprawdzić, czy pod nazwiskiem lub szyldem kryje się konkretny program rozwoju miasta albo gminy, powiatu bądź regionu, a czy nie stoi za tym tylko chęć zdobycia władzy, zwłaszcza po niepowodzeniu w wyborach parlamentarnych. Zdaniem członków Zarządu, powinno się stawiać na ludzi, których działalność samorządowa lub społeczna służyła rozwojowi małej ojczyzny, a nie partii władzy, którzy nie wahali się walczyć o sprawy lokalne, a nie tylko zyskać przychylną rządzących. Związek powinien szczególnie wspierać bezpartyjnych kandydatów angażujących się w działalność związkową (Zarząd, komisje i inne gremia).

Ważne, aby kampania profrekwencyjna, przygotowana przez Związek, była skiero-

wana do mieszkańców miast, ponieważ to właśnie miasta w ostatnich latach stały się przedmiotem dyskryminacji ze strony poprzedniego rządu, więc zwiększony udział ich mieszkańców w głosowaniu powinien być w pewnym sensie wyrazem sprzeciwu wobec takich działań. Zarząd zdecydował o wystosowaniu Przesłania wyborczego, w którym napisze m.in., że chociaż wybory są zawsze rywalizacją, to jednak stale warto pamiętać o celu nadrzędnym, jakim jest walka o przywrócenie samorządowi terytorialnemu jego miejsca w demokratycznym państwie, dlatego warto tworzyć koalicję na wzór Rzeszowa.

Wsparcie pieczy zastępczej do poprawy

W sprawie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej miasta zgłosiły wiele uwag i opinii. Projekt zakłada m.in. zwiększenie dostępności narzędzi wsparcia rodziny, wzmocnienie roli asystenta rodziny, podkreślenie możliwości objęcia opieką asystenta kobiet w ciąży, możliwość tworzenia oddziałów placówek wsparcia dziennego, możliwość łączenia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej z rodzinami opiekuńczymi, zwiększenie wysokości wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych. Projekt ma jednak kilka kluczowych wad. Na przykład - przy zmniejszeniu liczby rodzin, z którymi asystent rodziny zgodnie z projektem ustawy powinien współpracować, miasta nie będą w stanie zabezpieczyć realnych potrzeb w tym zakresie. Miasta zwracały uwagę, że proponowane zmiany wydają się nieadekwatne do założeń nowelizacji ustawy, która nie tylko rozszerza krąg rodzin korzystających ze wsparcia w formie asystentury rodziny, ale również ma na celu wzmocnienie roli asystenta rodziny. Nie jest zrozumiałe, w jaki sposób sugerowana zmiana miała by usprawnić pracę asystentów rodziny – zmniejszenie limitu rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, przy jednoczesnym niewliczaniu do niego liczby rodzin monitorowanych przez asystenta rodziny, których może być maksymalnie 15. To nie stanowi konstruktywnego rozwiązania i nie wydaje się być oparte na racjonalnych przesłankach oraz dotychczasowych doświadczeniach. Generalnie Zarząd stwierdził, że regulacja jest nie do przyjęcia ze względów ekonomicznych, dlatego należy skierować przygotowane do tego projektu uwagi do nowego ministra rodziny i polityki społecznej, z którym będzie trzeba wspólnie wypracować nowe, realne i skuteczne rozwiązania.

O rozporządzeniach z uwagami

Przedstawiciele miast zasiadający w Zarządzie ZMP pozytywnie zaopiniowali **projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie MFIPR ws. wykazu nieruchomości przekazywanego Krajowemu Zasobowi Nieruchomości**. Zakres projektowanej zmiany jest niewielki. Dotyczy ujęcia w wykazie nieruchomości informacji o przeznaczeniu nieruchomości ustalonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w razie jego braku – w profilu funkcjonalnym strefy planistycznej obejmującej nieruchomość w planie ogólnym gminy.

W kwestii **projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie świadczeń rzeczowych na rzecz obrony w czasie pokoju** zdecydowano się przekazać uwagi z miast. Zaproponowane przepisy projektowanego rozporządzenia zapewniają możliwość nałożenia obowiązku świadczeń rzeczowych na urzędy i instytucje państwowe, przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne, a także osoby fizyczne, które polegają na oddaniu do używania posiadanych nieruchomości i rzeczy ruchomych na cele przygotowania obrony państwa albo zwalczania klęsk żywiołowych, likwidacji ich skutków oraz zarządzania kryzysowego. Świadczenia rzeczowe mogą być wykonywane na rzecz Sił Zbrojnych, jednostek przewidzianych do militaryzacji oraz jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obrony państwa albo zwalczania klęsk żywiołowych, likwidacji ich skutków oraz zarządzania kryzysowego. Projekt aktualizuje i porządkuje realizację przedsięwzięć dotyczących planowania i nakładania obowiązku świadczeń rzeczowych na rzecz obrony oraz zapewnia skuteczny przepływ informacji między organami właściwymi w sprawie świadczeń rzeczowych oraz posiadaczami nieruchomości lub rzeczy ruchomych zobowiązanych do ich wykonania. Reprezentanci miast wskazywali, że proponowane zmiany, ponownie stanowią próbę doraźnej poprawy ww. sytuacji, po raz kolejny bez szerszej analizy wprowadzania rozwiązań systemowych i powiązania wszystkich systemów bezpieczeństwa państwa, w tym przypadku militarnego i pozamilitarnego. W projekcie nie wprowadzono ponadto zmian związanych z tworzeniem środowiska współpracy podmiotów prywatnych z podmiotami publicznymi.

Joanna Proniewicz

Z Komisji Praw Człowieka i Równego Traktowania ZMP

Podsumowanie 3 lat pracy

Komisja Praw Człowieka i Równego Traktowania Związku na swoim ostatnim w 2023 roku posiedzeniu 4 grudnia w Poznaniu podsumowała działania podjęte od momentu powołania Komisji w listopadzie 2020 roku.

Patrząc na to, czym zajmowaliśmy się jako Komisja, widać, że bardzo dużo apeli i stanowisk kierowaliśmy, także za pośrednictwem Zarządu Związku Miast Polskich, do władz państwowych - mówiła w Poznaniu przewodnicząca Komisji, Magdalena Czarzyńska-Jachim, p.o. prezydenta Sopotu. Gros z tych działań dotyczyło tematyki dzieci, uczniów (sytuacji dzieci w szkołach), zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, w tym młodzieży LGBT+.

- To coś, co stanowi chyba największe wyzwanie dla nowego rządu, zwłaszcza gdy patrzymy na tragiczne statystyki i kryzys psychiatrii - powiedziała przewodnicząca Komisji. - Czekamy na odbudowanie systemowego wsparcia i finansowania organizacji pozarządowych zajmujących się zdrowiem psychicznym młodych ludzi.

Z inspiracji Komisji Związek Miast Polskich, a także miasta w nim zrzeszone, podjęły się promocji projektu Fundacji UNAWĘZA pn. „Młode głowy - otwarcie o zdrowiu psychicznym”.

Drugi obszar, którym bardzo intensywnie zajmowała się Komisja, to równouprawnienie kobiet. Sukcesem było zachęcenie wielu miast do podpisania Europejskiej Karty Równości Kobiet i Mężczyzn w Życiu Lokalnym, choć jest to niewątpliwie jedynie początek. Za tym powinien iść cały plan działań, które mają wyrównywać nierówne szanse, występujące wciąż w wielu obszarach życia i funkcjonowania samorządów. Członkowie Komisji zastanawiali się także nad kwestią przemocy wobec kobiet i podjęli stanowisko w sprawie wypowiedzenie przez Polskę Konwencji Stambulskiej. Wystąpili z wnioskiem do Zarządu Związku Miast Polskich w sprawie przygotowania analizy prawnej dotyczącej ustawowego umocowania Rad Kobiet i Rad Równego Traktowania, a także z apelem do Prezydenta RP w sprawie nowelizacji ustawy o pracownikach samorządowych z dnia 21 listopada 2008 r. oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych, w kwestii uwzględnienia feminatywów w nazwach stanowisk. Komisja Praw Człowieka i Równego Traktowania

ZMP sformułowała ponadto rekomendacje dla miast w sprawie Kampanii o zgodzie, w ramach akcji „16 Dni Przeciw Przemocy ze względu na Płeć”, realizowanej przez CARE International in Poland. Przedstawiciele miast pracujący w tym gremium zobowiązali się także do promocji wniosków i rekomendacji z raportu „Teraz z Tobą koniec. Czarna Księga Ofiar Przemocy Domowej w Polsce 2021” - przygotowanego przez Niebieską Liniję Instytutu Psychologii Zdrowia. Jedno ze spotkań

Komisja Praw Człowieka i Równego Traktowania ZMP na swoim ostatnim w 2023 roku spotkaniu.

Fot. Archiwum ZMP

Komisji poświęcone było niemal w całości **tematowi definicji gwałtu w Kodeksie karnym**. Przepisy dotyczące gwałtu powinny być zmienione, ponieważ funkcjonują w naszej przestrzeni prawnej od prawie stu lat - zostały wprowadzone do kodeksu karnego w 1932 roku. Komisja przyjęła stanowisko w sprawie zmiany definicji gwałtu zawartej w art. 197 Kodeksu karnego. Zaapelowała w nim do władz centralnych o wprowadzenie zmiany, która uwzględniłaby będzie ratyfikowaną w 2015 r. Konwencję Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, wskazującą, że do gwałtu dochodzi zawsze, gdy zabrakło świadomej i dobrowolnej zgody na każde obcowanie płciowe. Komisja w swoich pracach systematycznie wracała do tematu zdrowia i higieny menstruacyjnej (w tym przeciwdziałania ubóstwu menstruacyjnemu).

Członkowie komisji wiele uwagi poświęcili problemom osób transpłciowych i niebinarnych oraz tęczy rodzin. Rozmawiali m.in. o ich sytuacji w kontekście spraw realizowanych przez Urzędy Stanu Cywilnego. Wsparli także Kampanię Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę pn. „LGBT + ja...”, zwracającą szczególną uwagę na trudną sytuację nastolatków LGBT+.

Komisja Praw Człowieka i Równego Traktowania Związku Miast Polskich przyjęła **stanowisko w sprawie drugiej części podręcznika prof. Wojciecha Roszkowskiego „Historia i Teraźniejszość”**. - Oceny przedstawione w treści podręcznika są krzywdzące dla różnych grup społecznych i naruszają art. 30 Konstytucji tj. zasady ochrony godności człowieka. Stwierdzenia zawarte w treści tego podręcznika, dotyczą osoby należące do mniejszości, tj. migrantów, młodzież LGBT+, dzieci i młodzież wychowywane w rodzinach niepełnych - napisali członkowie Komisji w stanowisku. - W dobie głębokiego kryzysu psychicznego dzieci i młodzieży, gdy w Polsce aż 630 tys. dzieci potrzebuje stałego wsparcia specjalistów, a drugą naj-

częstszą przyczyną śmierci młodych ludzi w Europie jest samobójstwo, stanowczo sprzeciwiamy się dopuszczeniu do użycia w szkołach podręcznika, który stygmatyzuje i krzywdzi mniejszości, pogłębia problem nietolerancji i wykluczenia.

W mijającej kadencji powstało także Stanowisko Komisji w sprawie nauczania dzieci cudzoziemskich. Zostało ono zaakceptowane przez Zarząd Związku i przesłane do MEiN. Więcej na temat pracy Komisja Praw Człowieka i Równego Traktowania ZMP można przeczytać **TUTAJ**.

Podczas grudniowego spotkania w Poznaniu oprócz podsumowań, członkowie Komisji jak zawsze podjęli kilka ważnych dla miast i ich mieszkańców tematów. Dr Anna Strzałkowska z Instytutu Miast Praw Człowieka zaprezentowała **projekt pn. „Wzmocnienie systemowego podejścia do włączenia społecznego w samorządzie”**, a Agnieszka Krzyśka, członkini Zespołu ds. wdrażania Karty Różnorodności w UM Poznania opowiedziała o **Planie Równości Płci dla Miasta Poznania**. Marta Mazurek, radna RM Poznania, wiceprzewodnicząca Komisji podjęła temat **Równościowego Planu Działania dla Poznania oraz Pojęciownika Równościowego**. Pojawił się też temat **pierwszej pomocy psychologicznej**

w placówce oświatowej. Mówiła o tym psycholożka i psychoterapeutka, Małgorzata Rawska - Zajdel.

Przypomnijmy, że decyzję o utworzeniu Komisji Praw Człowieka i Równego Traktowania

Zarząd Związku Miast Polskich podjął w listopadzie 2020 r. Do zakresu działania komisji należy m.in.: opiniowanie i przygotowanie stanowisk i wniosków dotyczących projektów aktów prawnych, wymiana

doświadczeń, a także analizowanie stanu danej dziedziny. Stanowiska komisji są prezentowane na posiedzeniach Zarządu, który na ich podstawie przyjmuje niektóre stanowiska Związku. (epe)

Z Komisji Sportu ZMP

Honorowy Medal ZMP dla Przewodniczącej

Dr Ewa Bąk, Dyrektor Wydziału Sportu Urzędu Miasta Poznania, pełniąc przez ostatnich 20 lat funkcję przewodniczącej Komisji Sportu ZMP, otrzymała Honorowy Medal Związku Miast Polskich. Uroczystość wręczenia wyróżnienia odbyła się w grudniu 2023 roku w Poznaniu podczas spotkania kończącego pracę Komisji i jej prezydium w kadencji 2019-23.

Uchwałę o przyznaniu dr Ewie Bąk Honorowego Medalu podjął Zarząd Związku 28 listopada 2023 r. „W uznaniu wielkiego wkładu w rozwój i działalność Związku Miast Polskich poprzez niezwykle owocne przewodniczenie Komisji Sportu Związku przez 20 lat, czego efektem była wszechstronna wymiana doświadczeń w zarządzaniu tą dziedziną życia miast, zawsze przy wysokiej frekwencji członków Komisji, Medal Honorowy Związku Miast Polskich otrzymuje pani dr Ewa Bąk” - czytamy w uchwale Zarządu.

Uroczystość wręczenia tego wyróżnienia odbyła się 7 grudnia w Urzędzie Miasta Poznania, podczas ostatniego w tej kadencji samorządów posiedzenia Komisji Sportu. Pierwsza część spotkania, która odbyła się w Sali Białej Urzędu Miasta Poznania przy Placu Kolegiackim, zaczęła się od oficjalnych podziękowań dla ustępujących władz Komisji. Ponieważ część członków prezydium tego gremium (w tym także przewodnicząca Ewa Bąk) wraz z nowym rokiem kończy swoją pracę w samorządzie, Komisja wybrała nowego przewodniczącego, a także nowych członków prezydium Komisji.

Nowym przewodniczącym został Jakub Kosowski, Dyrektor Wydziału Sportu i Turystyki UM Lublina. W skład nowego prezydium weszli: Marcin Zmitrowicz (Kozienice), Krzysztof Pieczyński (Katowice), Marta Przywara (Łódź), Arkadiusz Hrabia (Sosnowiec), Maciej Piekarczyk (Poznań), Dorota Ognicha (Warszawa), Zbigniew Rutka (Legnica) oraz Joanna Winiarska (Kielce). Podczas grudniowego spotkania Komisja podsumowała swoją działalność w mija-

jącej kadencji samorządów. Na jednym ze swoich pierwszych posiedzeń w listopadzie 2019 r. Komisja Sportu ZMP zajęła się **tematem finansowania i inwestowania w sport**. Samorządowcy wymieniali doświadczenia na temat tego, jak finansowanie drużyn sportowych, wydarzeń sportowych oraz sportowców przekłada się na korzyści finansowe oraz wizerunkowe miast, a także czy inwestycja w sport jest zawsze trafiona. W panelu dyskusyjnym na ten temat uczestniczyli m.in. dziennikarze sportowi.

Rola samorządów w rozwoju i promocji sportu była tematem dyskusji podczas spotkania Komisji w Warszawie we wrześniu 2021 roku. Jej członkowie rozmawiali m.in. o tym, **jak pandemia wpłynęła na budżet przeznaczony na sport** w poszczególnych

W sierpniu tego samego roku podczas posiedzenia w Toruniu Komisja Sportu skupiła się na **systemie wspierania młodzieżowych i seniorskich klubów sportowych** prowadzących szkolenie w dyscyplinach indywidualnych i drużynowych. W dyskusji, z udziałem m.in. toruńskich olimpijczyków, pojawiły się kwestie etosu olimpijczyka, aspektów sportowych, wychowawczych i promocyjnych, wzorców do naśladowania dla młodych adeptów sportu.

Na spotkaniu w Łodzi w październiku 2022 r. członkowie komisji uczestniczyli w panelu dyskusyjnym pod kierunkiem Małgorzaty Niemczyk, posłanki na Sejm RP, wiceprzewodniczącej Sejmowej Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki, pt. „**Kobieca strona sportu**”.

W części spotkania poświęconej tematu **wi sportu osób z niepełno-**

sprawnościami, dobrymi praktykami podzielili się przedstawiciele Urzędu Miasta Łodzi.

Sport i rekreacja w zadaniach samorządu terytorialnego - to temat posiedzenia Komisji, które odbyło się w styczniu 2023 roku w Oświęcimiu. Jakże rozwiązania należą do najbardziej efektywnych w promocji poprzez sport i jak skutecznie zwiększać atrakcyjność klubu, związku sportowego w porozumieniu z miastem - to m.in. tematy dyskusji podczas tego spotkania.

W lipcu członkowie komisji poznali **model finansowania sportu realizowany przez miasto Elk**, a we wrześniu - założenia i zasady współpracy Miasta Lublin z klubami sportowymi. Programy promujące aktywność fizyczną zaprezentowała goszcząca na spotkaniu w Lublinie **Otylia Jędrzejczak**. Rozmawiano ponadto o **skutecznym zarządzaniu nieruchomościami sportowymi** (inwestowanie, eksploatacja obiektów, działalność usługowa, formy prawno - finansowe) oraz o tym, **który model zarządzania obiektem jest najlepszy z punktu widzenia wykorzystania go do rozwoju sportu w mieście**.

Więcej na temat działalności Komisji Sportu ZMP można przeczytać **TUTAJ**.

(epe)

Komisja Sportu ZMP podczas spotkania w Poznaniu kończącego pracę jej prezydium w obecnej kadencji samorządów.

Fot. Archiwum ZMP

miastach i czy realizowane będą zaplanowane inwestycje sportowe oraz duże wydarzenia sportowe, a także czy uda się kontynuować wszystkie programy sportowe dedykowane dzieciom i młodzieży. W kwietniu 2022 r. podczas spotkania w Zabrzu i Katowicach rozmawiano o **modelu finansowania przez samorządy gier zespołowych**. Swoje dobre praktyki w tym zakresie zaprezentowały miasta-gospodarze posiedzenia. Podczas otwartej debaty członkowie komisji wymieniali się obserwacjami i doświadczeniami na temat tego, **jak wojna w Ukrainie wpływa na funkcjonowanie sportu w ich miastach**. Dzieleno się także informacjami na temat **programów i możliwości wsparcia finansowego dla sportowców z Ukrainy**, którzy chcą trenować w polskich klubach czy związkach sportowych.

Dobre praktyki na konferencji w Pile

Transformacja energetyczna w miastach

Podczas konferencji „Transformacja energetyczna - zastosowanie zielonej energii w nowoczesnym mieście. Technologie SMART CITY w zarządzaniu energią” w Pile, pokazano ciekawe doświadczenia z polskich, niemieckich i norweskich miast.

Związek Miast Polskich i Urząd Miasta Piły zorganizowały międzynarodową konferencję pod nazwą: „Transformacja energetyczna - zastosowanie zielonej energii w nowoczesnym mieście. Technologie SMART CITY w zarządzaniu energią”. Wydarzenie pod patronatem Marszałka Województwa Wielkopolskiego uświetniła także Gala Konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania 2023”, na której poznaliśmy finalistów i laureatów konkursu. Wydarzenie odbyło się w Pile, 7 i 8 grudnia 2023 roku.

Konferencja, zorganizowana w ramach Programu „Rozwój lokalny”, finansowanego ze środków III edycji Funduszy norweskich i EOG na lata 2014–2021, była doskonałą okazją do wymiany myśli, doświadczeń oraz nauki od liderów w dziedzinie transformacji energetycznej. Dwudniowa konferencja w Pile była efektem kilku lat pracy w Programie „Rozwój lokalny”. Wiele miast podjęło trudы związane z udziałem w tym programie, co podczas spotkania w Pile podkreślali zarówno przedstawiciele Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, jak i strony norweskiej, która finansuje gros z tych działań.

- To nie przypadek, że konferencja na temat transformacji energetycznej organizowana jest w tym czasie. Jeśli chodzi o energię, to samorządy stosowały dotychczas dosyć liberalne podejście. Niektóre miasta jednak dostrzegały potrzebę transformacji energetycznej – mówił podczas konferencji Zdzisław Czucha, doradca strategiczny ZMP. - Nasze wyzwania jako członka Unii Europejskiej, pochodząc od Porozumień Paryskich, a idąc do strategii europejskiego „Green Deal” są jasne i potężne: przecież do 2050 r. mamy stać się obszarem neutralnym klimatycznie. Dzisiaj nie ma w naszej ocenie ważniejszych wyzwań niż energetyka. Ale w warunkach polskich jest ona powiązana także z troską o środowisko. Obecnie cały świat mówi o energetyce,

o tym, że trzeba odejść od tradycyjnych źródeł i skoncentrować się na odnawialnych źródłach energii. Ponad połowa ludności świata żyje w miastach, które odpowiadają za trzy czwarte emisji. Walka ze zmianami klimatu ma wpływ na życie mieszkańców miast w podobnym stopniu, jak na kondycję całej naszej planety. Spotkanie zostało zorganizowane w Pile, która aspiruje do roli miasta-lidera w zakresie transformacji energetycznej ze szczególnym wykorzystaniem wodoru. W swojej Strategii rozwoju Piły koncentruje się na tym, by korzystać właśnie z takich odnawialnych źródeł oraz na działaniach, które mają chronić środowisko naturalne oraz czyste powietrze.

- Wszyscy zgadzamy się co do tego, że świat stoi przed bardzo poważnymi wyzwaniami związanymi z klimatem, migracją, bioróżnorodnością – mówiła podczas konferencji Aleksandra Wacko, radca ds. Funduszy Norweskich w Ambasadzie Królestwa Norwegii. - Nikt nie może stawić im czoła sam. Bardzo ważne jest więc, abyśmy wymieniali się doświadczeniami, uczyli się wzajemnie i ściśle współpracowali. Dlatego Fundusze Norweskie skupiają się na wzmacnianiu takiej dwustronnej współpracy poprzez takie właśnie działania jak Program „Rozwój lokalny”. Program ten to budowanie zdolności i partnerstw tak, aby miasta rozwijały się zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ten program zapewni stabilność inicjatyw lokalnego rozwoju. Przedstawicielka Królestwa Norwegii poinformowała podczas pińskiej konferencji, że na początku grudnia Unia Europejska i Norwegia uzgodniły nowy okres finansowania Funduszy Norweskich. To oznacza, że 3,2 mld euro będą dostępne w ciągu najbliższych 7 lat. - Będziemy wspierali demokrację, odporność, włączenie i zieloną transformację w najbliższym okresie finansowania – powiedziała Aleksandra Wacko. Reprezentujący Departament Programów Pomocowych w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej dyrektor Maciej Aulak podziękował podczas spotkania miastom za wykonaną gigantyczną pracę [w programie. W przyszłym roku wszystkie te działania i efekty zrealizowanych projektów będą podsumowywane, jednak konferencja w Pile miała wielkie znaczenie z powodu tematu, którego dotyczyła – transformacji energetycznej polskich miast. W nowym okresie finansowania projektów

z Funduszy Norweskich na zieloną transformację będzie położony jeszcze większy nacisk niż w obecnej perspektywie, dlatego – jak podkreślał dyr. Aulak – tak ważne jest, by miasta do tego nowego okresu dobrze się przygotowały. - Wymiana doświadczeń między miastami, które już teraz realizują projekty, jest kluczowa – powiedział przedstawiciel Ministerstwa i przypomniał, że obecnie miasta mogą korzystać z wielu zewnętrznych źródeł finansowania projektów, jak choćby z funduszy unijnych w ramach świeżo rozpoczętej nowej perspektywy, do której właśnie rozpoczynają się nabory, a w pierwszym kwartale 2024 roku Ministerstwo ogłosi także nabór dla miast do programu finansowanego z Funduszy Szwajcarskich (Polsko-Szwajcarski Program Rozwoju Miast).

W trakcie konferencji uczestnicy dowiedzieli się m.in., jak można finansować przedsięwzięcia związane z transformacją energetyczną oraz jak Norwegowie wykorzystują zieloną energię, a Niemcy wodór, w gospodarce komunalnej.

Przedstawiciele polskich miast opowiedzieli też o osiedlach mieszkaniowych ogrzewanych wodorem (Piła, Śrem), o kompleksowym podejściu do transformacji energetycznej (Oława, Konin), a także o tym, jak może wyglądać nowoczesny transport publiczny w miastach (Rybnik, Konin) czy inteligentne oświetlenie uliczne (Piła). O nowych możliwościach, jakie daje ustawa Prawo energetyczne, która pozwala na tworzenie obywatelskich społeczności energetycznych, z kolei mówił Andrzej Porawski, dyrektor Biura ZMP. Podkreślił, że wprowadzone zmiany w prawie wymagają jeszcze kontynuacji, gdyż są one – co wybrzmiało podczas całej konferencji – póki co niewielkie. - Obywatelskie społeczności energetyczne wprowadzono w sposób okaleczony dlatego, że państwowi monopolisci poczuli się zagrożeni, a dzięki przełożeniu na dotychczasową większość sejmową, mogli nowe rozwiązania prawne ograniczać – mówił na konferencji Andrzej Porawski.

Częścią międzynarodowej konferencji „Transformacja energetyczna - zastosowanie zielonej energii w nowoczesnym mieście. Technologie SMART CITY w zarządzaniu” było seminarium Forum Rozwoju Lokalnego, które odbyło się 7 grudnia br. w Pile. Wszystkie prezentacje z konferencji znajdują się **TUTAJ**. (epe, jp)

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

FORUM ROZWOJU LOKALNEGO

Transformacja energetyczna na seminarium FRL

Rozwój oparty o wodór

Grudniowe Forum Rozwoju Lokalnego, które odbyło się w Pile, było częścią międzynarodowej konferencji „Transformacja energetyczna - zastosowanie zielonej energii w nowoczesnym mieście. Technologie SMART CITY w zarządzaniu energią”.

Dwudniowej konferencji, zorganizowanej przez Związek Miast Polskich, nad którą patronat objął Marszałek Województwa Wielkopolskiego, towarzyszyło ogłoszenie laureatów i finalistów konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania 2023” oraz właśnie kolejne seminarium Forum Rozwoju Lokalnego.

- Dzisiaj skupiamy się na transformacji energetycznej w kontekście smart city, a więc miasta inteligentnego, takiego, które potrafi pozyskiwać i skutecznie rozwijać nowoczesne technologie, miasta, które podejmuje decyzje w oparciu o konkretne informacje – mówił podczas spotkania Tomasz Kayser, doradca sektorowy ZMP.

Spotkanie nieprzypadkowo zostało zorganizowane w Pile. Aspiruje ona do roli miasta-lidera w zakresie transformacji energetycznej ze szczególnym wykorzystaniem wodoru. Województwo Wielkopolskie natomiast przyjęło Strategię Rozwoju Wielkopolski Wodorowej.

Strategia została opublikowana w kwietniu 2023 roku i stanowi analizę potencjału i możliwości rozwoju gospodarki wodorowej w Wielkopolsce do 2030 roku. Dokument wskazuje wizję wielkopolskiego ekosystemu wodorowego, najważniejsze cele w horyzoncie do 2040 roku oraz mierzni planowanego rozwoju, najbardziej optymistyczne kierunki działalności wraz z perspektywami w obszarze produkcji odnawialnego wodoru, użycia w przemyśle, rolnictwie, sektorze transportu, integracji z rozwojem OZE, a także obecne bariery i uwarunkowania zewnętrzne wpływające na rozwój gospodarki wodorowej.

Jest to pierwszy tego typu dokument realizowany na poziomie regionalnym w Polsce. Wodór nazywany jest paliwem przyszłości, a Polska ma wielki potencjał wytwarzania i wykorzystania wodoru w energetyce – znajduje się na trzecim miejscu pod względem produkcji wodoru w Europie. Wodór może być alternatywą dla paliw kopalnych, która pozwoli na uniezależnienie się Euro-

py od dostaw surowców energetycznych ze Wschodu. Możliwe jest przekształcenie nadwyżek energii odnawialnej w wodór, jego magazynowanie, a następnie w zależności od potrzeb rynku energii przetworzenie wodoru na energię elektryczną lub ciepłą. Właściwości wodoru pozwalają więc na jego wykorzystanie w wielu różnych sektorach gospodarki

Czy ten potencjał uda się wykorzystać w napędzeniu krajowej gospodarki i rozwoju miast?

Podstawą działań Polski w zakresie rozwoju gospodarki wodorowej jest „Polska Strategia Wodorowa do 2030 r. z perspektywą do roku 2040” oraz „Porozumienie sektorowe na rzecz rozwoju gospodarki wodorowej” pomiędzy przedstawicielami polskiej administracji, biznesu i nauki, do którego przystąpiło już ponad 240 podmiotów.

Rozwojowi gospodarki wodorowej w regionie, i szerzej – w kraju, musi jednak sprzyjać otoczenie prawno – regulacyjne poparte środkami finansowymi, wspierającymi inicjatywy „wodorowe”.

„Polska przyłączyła się do rozwoju gospodarki wodorowej, przyjmując strategię wodorową w 2021 r. Priorytetem powinno być zapewnienie stabilnego i przyjaznego otoczenia prawnego dla rozwoju nośnika energii w postaci wodoru. Wśród celów szczegółowych zakładanych w strategii jest cel nr 6 – stworzenie stabilnego otoczenia regulacyjnego” – czytamy w Strategii Rozwoju Wielkopolski Wodorowej. Poprzedni rząd od kilku lat pracował nad tzw. „Konstytucją dla wodoru” (miała być uchwalona jeszcze w 2023 roku).

Szereg aktów prawnych zostało już opracowanych, jednak w strategii dla Wielkopolski czytamy, że nadal potrzeba rozstrzygnięć, dotyczących np.: wykorzystywania biometanu i/lub wodoru, który będzie mógł być zatlaczany do sieci wodorowej czy sieci gazowej (dotyczy to zarówno spraw jakości, jak i gwarancji pochodzenia), pakietu wodorowego stanowiącego ramy prawne uwzględniające międzysektorowe możliwości zastosowania wodoru, systemowych mechanizmów wsparcia dla prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, projektów z zakresu technologii wodorowych, a także uproszczenia i skrócenia procedur administracyjnych w zakresie inwestycji w wodór, w tym potraktowania priorytetowo inwestycji w dolinach

wodorowych, wprowadzenia ułatwień w lokowaniu i rozwoju nowych mocy OZE, magazynów energii, w tym magazynów samego wodoru, rozwiązania problemów z przyłączeniem instalacji OZE do sieci. Najważniejszą sprawą jednak pozostaje zapewnienie finansowania inicjatyw wodorowych w oparciu o środki krajowe i europejskie.

- Wciąż jeszcze w wielu krajach pokutuje zasada „Po nas choćby potop”. Eksploatowaliśmy naturalne zasoby do granic możliwości i teraz one już w tradycyjnym rozumieniu kończą się. I stawiamy sobie pytanie: w którą stronę powinniśmy pójść – mówił podczas seminarium Zdzisław Czucha, doradca strategiczny ZMP. Bez energii nie ma rozwoju ani państw, ani miast. W bilansie energetycznym Unii Europejskiej widać, że prawie 60% surowców energetycznych jest importowanych na teren Unii z zewnątrz. Gdybyśmy dziś mieli zadowolić się naszymi 40% surowców energetycznych czy nośników energii, gospodarki europejskie i gospodarstwa domowe musiałyby stanąć. Jedynym rozwiązaniem jest dziś transformacja energetyczna. - Dziś musimy kierować się słowami Antoine’a de Saint-Exupéry: „Ziemi nie dziedziczymy od naszych rodziców. Pożyczamy ją od naszych dzieci” – zwracał uwagę Z. Czucha.

Podczas seminarium FRL rozmawiano m.in. o samowystarczalności energetycznej z wykorzystaniem Zielonej Energii. W tej części spotkania doświadczenia norweskiego miasta Bodo zaprezentował Petter Olsen Bertheussen.

Wieloletni prezydent Piły (obecnie poseł na Sejm), dr Piotr Głowski omówił transformację energetyczną jakiej dokonały w ostatnich latach władze tego miasta, z wykorzystaniem wodoru. O tym, jak można efektywnie wykorzystywać wodór w gospodarce komunalnej opowiedział Stefan Franke reprezentujący niemiecki powiat Marburg-Bidenkop. Uczestnicy seminarium wysłuchali także prezentacji na temat wykorzystania energii jądrowej w procesach transformacyjnych w miastach, a Jacek Bogusławski z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego zaprezentował i omówił Wielkopolską Strategię Wodorową.

Zapis wideo całego seminarium FRL można obejrzeć na stronie forumrozwojulokalnego.pl. Znajdują się tam także prezentacje pokazane podczas spotkania. (epe)

Laureaci i finaliści konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania 2023”

Dobre praktyki do naśladowania

Lądek Zdrój, Ostrów Wielkopolski, Konin i Lublin to laureaci tegorocznego konkursu pod tytułem: Transformacja energetyczna miast dla osiągnięcia neutralności klimatycznej i podniesienia jakości życia. Wyróżnienia otrzymały miasta: Tychy, Gdańsk i Gdynia.

Ogłoszenie wyników odbyło się 8 grudnia 2023 r. w Pile podczas gali towarzyszącej dwudniowej międzynarodowej konferencji „Transformacja energetyczna - zastosowanie zielonej energii w nowoczesnym mieście. Technologie SMART CITY w zarządzaniu energią”, na której pokazano wiele ciekawych polskich, niemieckich i norweskich doświadczeń.

Ta już 15. edycja konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania” została zorganizowana przez Związek Miast Polskich, tym razem w ramach Programu „Rozwój lokalny”, finansowanego ze środków Mechanizmów Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021. Liderem projektu jest ZMP, a partnerami - Norweski Związek Władz Lokalnych i Regionalnych (KS), Instytut Rozwoju Miast i Regionów oraz Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Operatorem programu jest natomiast Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Warto przypomnieć, że w dotychczasowych 18. edycjach konkursów dla samorządów, organizowanych i współorganizowanych przez ZMP, na innowacyjne rozwiązania w różnych dziedzinach - w tym w 15 edycjach „Samorządowego Lidera Zarządzania” - w sumie wyróżniono już 382 finalistów, w tym 150 laureatów.

Na tegoroczne ogłoszenie konkursowe, które zostało opublikowane w czerwcu 2023 roku, wpłynęło 17 wniosków z 14 miast: 2 wnioski z miast i gmin miejsko-wiejskich, 8 wniosków z miast na prawach powiatu oraz 7 wniosków z miast będących siedzibami władz województw.

Główną nagrodą w konkursie jest dyplom i tytuł „Samorządowy Lider Zarządzania 2023”. Przedstawiciele laureatów i wyróżnionych wezmą udział w wyjeździe studyjnym do Norwegii. – Zwycięzcy będą mogli skorzystać z tej magii wymiany pomysłów, która odbędzie się już pod koniec stycznia 2024 – promowała tę nagrodę Elita Cakule, dyrektorka wydziału projektów międzynarodowych w KS. Przypomniała, że współpraca jej organizacji i ZMP trwa od 20 lat. Zaznaczyła przy okazji, że wymiana doświadczeń polsko-norweskich jest

obustronna. Okazuje się, że nasze praktyki mogą być też inspiracją dla Skandynawów. Miasta polskie bowiem podejmują coraz bardziej ambitne i zintegrowane przedsięwzięcia. – Takich samorządów jest dużo więcej niż grono wyróżnionych w tym konkursie, ale nie wszyscy przygotowali dobre wnioski konkursowe – zaznaczył Andrzej Porawski, dyrektor Biura ZMP.

Statuetki w kategorii miast na prawach powiatu odebrali: Piotr Korytkowski, prezydent miasta Konina (laureat), Michał Guć, wiceprezydent Gdyni ds. innowacji (wyróżnienie) oraz Hanna Skoczylas, dyrektor Biura ds. Zrównoważonego Rozwoju Miasta (wyróżnienie).

Fot. H. Czernik

Zgodnie z Regulaminem konkursu zgłoszenia miast, które na etapie oceny merytorycznej, dokonanej przez ekspertów Komisji Konkursowej, uzyskały powyżej 60 punktów, są finalistami konkursu. W tej edycji zostały nimi następujące miasta: Gliwice, Grudziądz, Siemianowice Śląskie, Jelenia Góra w kategorii miast na prawach powiatu, a także Bydgoszcz i Kielce w kategorii miast będących siedzibami władz wojewódzkich. Wszyscy finaliści konkursu otrzymali dyplom potwierdzający udział w finałowej części konkursu (Finalista Konkursu Samorządowy Lider Zarządzania 2023).

Oto Laureaci i Wyróżnieni:

Kategoria - Miasta i gminy miejsko-wiejskie LAUREACI:

Lądek Zdrój za przedsięwzięcie „Samowystarczalność energetyczna oraz poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału OZE w wytwarzaniu energii na terenie miasta i gminy Lądek-Zdrój. Wykorzystanie energii ciepłej z odwiertu geotermalnego 2.500 m LZT-1 oraz energii elektrycznej z gminnej elektrowni FV na potrzeby własne w ramach utworzonej Lądeckiej Spółdzielni” W działaniach gminy widać kompleksowe podejście do zarządzania energią, zmierzające do neutralności klimatycznej i samowystar-

czalności energetycznej opartej o odnawialne źródła energii. Realizowane przedsięwzięcia pozwalają na zastosowanie ich w innych samorządach jako gotowego wzorca.

Ostrów Wielkopolski za przedsięwzięcie „Ostrów Wielkopolski – miasto z (własną) energią”

W zaprezentowanym przedsięwzięciu jest widoczna kompleksowość działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w mieście. Analizując działania miasta w obszarze zarządzania energią, widać konsekwentne działanie zmierzające do zastępowania tradycyjnych źródeł energii lokalnymi zasobami energetycz-

nymi i produkcją energii z odnawialnych źródeł energii, mających wpływ na poprawę jakości powietrza w mieście.

Kategoria - Miasta na prawach powiatu

LAUREAT

Konin za przedsięwzięcie „Strategiczne Zarządzanie Miastem poprzez realizację Strategii Rozwoju Miasta Konina wraz z Zestawieniem Przedsięwzięć Strategicznych – Nową Ścieżką Rozwoju 2020-2030” Przedstawione we wniosku konkursowym przedsięwzięcie to kompleksowe i konsekwentne działania podjęte przez władze miasta w zakresie transformacji energetycznej zmierzającej do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Towarzyszy im szeroka kampania edukacyjna. Widać partycypacyjny sposób podejścia do rozwiązywania problemów, uwzględniający oczekiwania i potrzeby mieszkańców, który mobilizuje różne środowiska do współpracy z władzami miasta. Sposób zarządzania rozwojem miasta można uznać za modelowy, a jednocześnie możliwy do zastosowania w innych miastach.

WYRÓŻNIENIA

Tychy za przedsięwzięcie „Odnawialne źródła energii szansą na poprawę jakości powietrza w Tychach”

Proces transformacji energetycznej i dążenie do neutralności klimatycznej ma umocowanie

w dokumentach strategicznych miasta. Analizując wniosek zauważono, że przedstawiony projekt to element kompleksowego podejścia do procesu transformacji energetycznej. Opisana we wniosku realizacja przedsięwzięcia we współpracy z mieszkańcami, która ma na celu poprawę jakości powietrza, polega na zastępowaniu tradycyjnych paliw kopalnych odnawialnymi źródłami energii. Problemy z jakością powietrza występują w wielu miastach. Zrealizowany projekt, w którym wykorzystano jednocześnie cały katalog odnawialnych źródeł energii, może być przykładem dla innych miast, jak skutecznie można prowadzić proces poprawy jakości powietrza z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

Gdynia za przedsięwzięcie „Liczenie śladu węglowego Miasta Gdyni – dlaczego, co i jak?”

Wyznaczone cele zmierzające do osiągnięcia neutralności klimatycznej stanowią ogromne wyzwanie dla państw członkowskich Unii Europejskiej, które przyjęły w tym zakresie ambitne zobowiązania. Procesy zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych powinny być realizowane przez każdego z nas. Gdynia jako pierwsze miasto w Polsce przedstawiła wyniki pomiaru tzw. śladu węglowego, a następnie wyznaczyła ambitne cele redukcyjne – 43% do roku 2030, których osiągnięcie zostanie opisane w strategii dekarbonizacyjnej i zostanie zawarte we wszystkich dokumentach strategicznych miasta. Liczenie śladu węglowego to ważny element do planowania działań zmierzających do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Model liczenia śladu węglowego wypracowany w Gdyni z całą pewnością będzie przykładem dla innych miast, które zamierzają prowadzić politykę dekarbonizacyjną w sposób precyzyjny w oparciu o konkretne dane.

Kategoria - Miasta będące siedzibami władz województw

LAUREAT

Lublin za trzy przedsięwzięcia „Efektywny energetycznie, bezemisijny system transportu publicznego w Lublinie”, „Rozwój efektywnego i inteligentnego systemu ciepłowniczego w Lublinie” oraz „Zwiększenie efektywności energetycznej oczyszczalni ścieków «Hajdów» w Lublinie w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej” Przesłane wnioski pokazują kompleksowe, całościowe i różnorodne podjęte działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej i są spójne z przyjętą i realizowaną strategią rozwoju miast „Lublin 2030”. Podstawowe działania realizowane na rzecz mieszkańców w obszarze gospodarki komunalnej obejmują między innymi: dostawę wody i odbiór ścieków, dostawę energii ciepłej oraz transport publiczny. W tych obszarach miasto Lublin prowadzi szereg działań wpiętych się w cele neutralności klimatycznej. Prowadzone nowoczesne procesy transformacji energetycznej zmniejszają zużycie energii ze

źródeł konwencjonalnych, zastępując ją energią odnawialną oraz odpadową w wyniku prowadzenia gospodarki obiegu zamkniętego. Meto-

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej spełniający standardy dokumentu SECAP. Działania miasta pokazują kompleksowe podejście do trans-

Nagrody w kategorii miast i gmin miejsko-wiejskich odebrali - Roman Kaczmarczyk, burmistrz Lądka-Zdroju (laureat) oraz Ewa Torzyńska, dyrektorka Wydziału Rozwoju Miasta w Ostrowie Wielkopolskim (laureat). Galę prowadzili - Aleksandra Kowalska i Szymon Ciupa z ZMP.

Fot. J. Proniewicz

Andrzej Porawski wręczył nagrody w kategorii miast będących siedzibami władz wojewódzkich Arturowi Szymczykowi, zastępcy prezydenta ds. Inwestycji i Rozwoju z Lublina (laureat) oraz Mariuszowi Sadłowskiemu, dyrektorowi Biura Energetyki z Gdańska (wyróżnienie).

Fot. H. Czernik

dy redukcji zużycia i produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz nowoczesne rozwiązania w transporcie publicznym mogą być dobrym przykładem i dobrą praktyką dla innych miast.

WYRÓŻNIENIE

Gdańsk za przedsięwzięcie „Początek transformacji energetycznej Gminy Miasta Gdańska”

Miasto realizuje cały szereg działań w obszarze transformacji energetycznej prowadzonej w kierunku osiągnięcia neutralności klimatycznej. Są one opisane w oficjalnych dokumentach, takich jak Plan adaptacji do zmian klimatu czy

formacji energetycznej. Podejmowanych jest wiele inicjatyw zmierzających do zmiany sposobu myślenia oraz podejścia do zasobów energetycznych i ekologicznych. Na szczególną uwagę zasługuje współpraca z mieszkańcami, która jest punktem wyjścia wszystkich tych działań. Modelowe sposoby prowadzenia edukacji i dialogu z mieszkańcami w obszarze transformacji energetycznej mogą być przydatne dla innych miast planujących podobne działania.

Więcej na temat praktyk laureatów i finalistów w następnych numerach „Samorządu Miejskiego”

(jp)

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH

KS

Norweski Związek
Władz Lokalnych
i Regionalnych

OECD

IRMiR
INSTYTUT
ROZWOJU MIAST
I REGIONÓW

Polsko-Szwajcarski Program Rozwoju Miast 2.0

„Ze szwajcarską precyzją rozwijamy miasta”

Na konferencji inaugurującej drugą edycję Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy spotkali się 12 grudnia 2023 r. w Warszawie przedstawiciele 139 średnich miast, a także przedstawiciele instytucji realizujących program, czyli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej i Związku Miast Polskich oraz ośrodków naukowych.

Konferencja była okazją do przedstawienia szczegółów drugiej edycji programu. Na te informacje czekało 139 miast, które mogą przygotować wnioski aplikacyjne. To miasta zakwalifikowane w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jako tracące funkcje społeczno-gospodarcze.

Polsko-Szwajcarski Program Rozwoju Miast będzie realizowany w latach 2022-29 z tzw. Funduszy Szwajcarskich. Szwajcaria zadeklarowała pomoc finansową w wysokości 1,3 miliarda franków szwajcarskich dla 13 wybranych krajów UE celem zmniejszenia różnic społeczno-gospodarczych w obrębie Unii Europejskiej, dzięki dalszemu wzmocnieniu współpracy. Na cele związane z obszarem spójności przeznaczają 1,1 mld CHF, a 0,2 mld CHF - na cele migracyjne.

Wsparcie dla średnich miast

Z tej puli 320 mln CHF przypadnie Polsce. Na Program Rozwoju Miast przeznaczono większość wkładu Szwajcarii - aż 278,7 mln franków szwajcarskich. Dzięki tym środkom średnie miasta będą mogły realizować projekty, które przyczynią się do zmniejszenia bezrobocia, wzrostu bezpieczeństwa publicznego, a także na inwestycje (w załączeniu wykaz miast kwalifikujących się do udziału w naborze do Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast). Co ważne, dofinansowanie projektów wyniesie do 100% kosztów. Miasta zostaną objęte nie tylko wsparciem finansowym, ale także doradczym. Doradztwem zajmie się Związek Miast Polskich.

„Chcemy się uczyć i dzielić wiedzą”

- Program ma sprawić, aby miasta, które tracą funkcje społeczno-gospodarcze weszły lub wróciły na ścieżkę rozwoju i były miejscami, gdzie chce się znaleźć swoje miejsce do życia (...) Chcemy mądrze zarządzać tymi zasobami, które są w naszych miastach. Chcemy inwe-

stować w nie zgodnie z zasadą partnerstwa, partycypacji mieszkańców, chcemy też, by kadra zarządzająca miastami czuła się bezpiecznie i nie bała się podejmować wyzwań. Chcemy się uczyć od najlepszych, ale też dzielić się

Podczas panelu dyskusyjnego dotyczącego Polsko-Szwajcarskiego Programu Miast, uczestnicy konferencji poznali szczegóły jego drugiej edycji.

wiedzą i doświadczeniem, bo mamy się czym pochwalić - powiedziała Małgorzata Jarońska-Jedynak, minister funduszy i polityki regionalnej witając uczestników konferencji. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej jest operatorem programu, czyli instytucją, która odpowiada za jego przygotowanie i wdrażanie. Minister dodała, że liczy na to, że szwajcarska precyzja zadziała przy składaniu wniosków i ich ocenie, ale również - w efektach projektów. Z kolei ambasador Szwajcarii Fabrice Filliez przypomniał, że Polska otrzyma najwięcej środków ze wszystkich 13 państw - beneficjentów programu. Dzięki zaangażowaniu wszystkich stron jest też pierwszym krajem, który zaczyna realizować drugą edycję. „Gratulacje, Polsko!” - zakończył swoje wystąpienie ambasador Filliez.

Pomoc w 2 „koszykach” i 12 obszarach

Podczas panelu dyskusyjnego dotyczącego Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast, poznaliśmy szczegóły drugiej edycji. I tak miasta będą mogły przygotować projekty, zawierające dwa podstawowe działania: ekonomiczno-środowiskowe i społeczne, zwane „koszykami”. Limity środków na każdy z koszyków są różne, na ten ekonomiczno-środowiskowy we wniosku aplikacyjnym należy przeznaczyć 65% środków, a na społeczny - 35%.

- Mamy bardzo szeroką ofertę dla miast. Miasta mogą sprawdzić, jakie mają potrzeby i my spróbujemy na nie odpowiedzieć. Program traktujemy trochę jak menu, z którego miasta borykające się z różnymi problemami czy to demograficznymi, czy ekonomicznymi wybiorą działania, które przyczynią się do ich rozwoju i tym samym - rozwoju całego regionu - powiedziała Małgorzata Zalewska, zastępca dyrektora Departamentu Programów Pomocowych w resorcie funduszy i polityki regionalnej przedstawiając szczegóły programu.

Wsparcie będzie ukierunkowane na finansowanie działań mieszczących się w dwunastu obszarach tematycznych objętych Programem:

- kształcenie oraz szkolenie zawodowe i specjalistyczne,
- finansowanie dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw,
- wspieranie zarządzania migracją i promowanie działań integracyjnych,
- efektywność energetyczna i energia odnawialna,
- transport publiczny,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- zarządzanie odpadami,
- ochrona przyrody i różnorodność biologiczna,
- zdrowie i opieka społeczna,
- poprawa bezpieczeństwa publicznego,
- mniejszości i grupy znajdujące się w niekorzystnej sytuacji społecznej,
- zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość.

Preferencje dla współpracy

Program Rozwoju Miast daje szansę miastom na znalezienie bądź redefinicję „koła zamachowego” ich rozwoju. Umożliwia i preferuje przygotowanie projektów, realizowanych wraz z partnerami, np. sąsiednimi gminami, z którymi zostaną utworzone powiązania funkcjonalne (lub już takie są).

Co prawda takie projekty są trudniejsze w realizacji, jednak przynoszą lepsze efekty długofalowe.

- Miasto przestały wyznaczać granice administracyjne. Miasto to ludzie. To grupa, która daje popyt na nasze usługi. W związku z tym redefiniujemy dziś miasto. W kontekście rozwoju gospodarczego, podnoszenia jakości życia musimy patrzeć szerzej - powiedziała Katarzyna Śpiewok, doradczyni strategiczna ds. rozwoju instytucjonalnego w ZMP, wyjaśniając premiowanie projektów realizowanych wraz z partnerami.

Związek Miast Polskich zapewni wsparcie doradcze

Wybór projektu winien być poprzedzony dobrą diagnozą strategiczną i decyzją, co przez najbliższe lata będzie dla miasta priorytetem i co zapewni największy skok rozwojowy. MFIPR liczy, że miasta będą wybierać duże projekty, które już zostały zapisane w miejskich strategiach rozwoju i będą gotowe (czyli mają lub będą miały dokumenty niezbędne do realizacji) do wdrożenia w czasie trwania Programu Rozwoju Miast. Związek Miast Polskich oferuje wsparcie w scenariuszowym podejściu do 12 priorytetów programu. Eksperti pomogą podjąć świadomą decyzję, który projekt zapewni miastu najlepszy rozwój i będzie najkorzystniejszy w perspektywie lat (nie ma szans, by zdobyć dofinansowanie na wszystkie 12 obszarów). Miasta będą mogły też korzystać z doświadczeń miast szwajcarskich, które słyną z dobrych rozwiązań i wysokiej jakości życia. W ramach programu zaplanowane są wizyty studyjne.

2-etapowy konkurs na najlepsze projekty

Konkurs zostanie podzielony na 2 etapy. Pierwszy etap naboru rozpocznie się w lutym 2024 r. Na stronie internetowej www.programszwajcarski.gov.pl pojawiają się dokumenty niezbędne do aplikowania. Już na tym etapie miasta będą mogły korzystać ze wsparcia Związku Miast Polskich, mogą też rozważyć skorzystanie ze wsparcia strony szwajcarskiej. Na przygotowanie wniosku miasta będą miały 10 miesięcy. - Jest to etap wstępnej propozycji projektu, która ma dowieść wykonalności i wstępnej gotowości państwa koncepcji. Już na tym etapie trzeba będzie sprawdzić wiele aspektów prawnych, finansowych, środowiskowych i technologicznych. W tym czasie Związek Miast Polskich zaopracuje szkolenia i działania edukacyjne - wyjaśniła Agnieszka Dawydzik, koordynatorka ds. metodyki wdrażania programu DoT, zastępczyni kierownika projektu. Po tym czasie nastąpi ocena projektów. W jej wyniku zostaną wyłonieni laureaci spośród wszystkich miast, które zgłoszą

SZWAJCARSKO-POLSKI Program Współpracy

wnioski. Wybrane projekty będą mieścić się w przedziale finansowym między 10 a 18 mln CHF, będą to więc duże inwestycje. Nie wiadomo jeszcze, ilu dokładnie będzie laureatów - prawdopodobnie kilkunastu, maksymalnie - dwudziestu. Dużo będzie zależało od tego, ile i jak dobrych propozycji zostanie złożonych w ramach naboru wniosków. Jest też przewidziana pula miast rezerwowych, które będą czekały na uwolnienie jakichś środków finansowych. Laureaci w ciągu kolejnych 25 miesięcy będą musieli przedstawić „kompletne propozycje projektów”. Na tym etapie będą korzystać z usług doradczych świadczonych przez doradców ZMP i szwajcarskich ekspertów.

Konferencję uświetnił pełen humoru koncert pt. „Waldemar Malicki. Klasycznie”, w którym oprócz słynnego pianisty na wiolonczeli i fortepianie grała Małgorzata Krzyżanowicz.

Fot. 2 x Archiwum ZMP

Realizacja projektów zaś ma trwać kolejne 3 lata. Ostatniemu, trzeciemu etapowi realizacji projektów w miastach będzie towarzyszyła również współpraca bilateralna pomiędzy miastami polskimi i szwajcarskimi, mająca na celu wzajemną wymianę doświadczeń z zakresu zarządzania strategicznego i realizacji konkretnych działań rozwojowych.

- Macie Państwo za sobą zaawansowany proces planowania strategicznego (...) Teraz możecie powiedzieć „sprawdzam”, dzięki tym ogromnym środkom z Funduszu Szwajcarskiego i współpracy z partnerami i instytucja-

mi realizującymi Program. Mam nadzieję, że wyjedziecie z konferencji przekonani o tym, że warto inwestować w projekty w ramach Programu - podsumowała dyskusję panelową Agnieszka Dawydzik z ZMP.

Przygotowania trwały rok

Rok temu, 5 grudnia 2022 roku w Warszawie podpisana została Umowa Ramowa pomiędzy Konfederacją Szwajcarską a Rzeczpospolitą Polską w sprawie wdrażania w Polsce drugiej edycji Szwajcarskiej Pomocy Finansowej w obszarze spójności. Dzięki środkom szwajcarskim ruszy Program Rozwoju Miast oraz Program Badania Naukowe i Innowacje. Pierwszy przyczyni się do wzmocnienia rozwoju społeczno-gospodarczego miast średniej wielkości,

a drugi - do intensyfikacji współpracy badawczej między ośrodkami naukowymi i przedsiębiorstwami w Polsce i Szwajcarii. Podczas grudniowej konferencji odbył się panel dyskusyjny dotyczący wzmocnienia doskonałości naukowej i innowacyjności w polskich instytucjach badawczych, uczelniach i małych i średnich przedsiębiorstwach, które są główną siłą napędową innowacji i kreatorem nowych miejsc pracy. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej będzie sprawować funkcję Krajowej Instytucji Koordynującej i czuwać nad wdrażaniem programu i osiągnięciem jego celów. Związek Miast Polskich ściśle współpracuje z MFIPR i w Programie będzie wspierać uprawnione do udziału w konkursie miasta w opracowaniu dokumentów konkursowych, a przyszłych laureatów - we wdrażaniu zaplanowanych we wnioskach działań.

hh

SMUP – narzędzie do zarządzania i analizy kosztów usług

Sytuacja finansowa JST i koszty edukacji

W listopadzie 2023 po 7 latach prac koncepcyjnych, wdrożeniowych i rozwojowych zakończyła się realizacja projektu, w wyniku którego powstał System Monitorowania Usług Publicznych smup.gov.pl. W ostatnim czasie system wzbogacił się o dwa elementy. Szczegółnej uwadze samorządowców polecamy analizę danych prezentujących koszt jednostkowy świadczenia usług edukacyjnych.

System dostarcza wskaźniki monitorujące wybrane usługi publiczne o powszechnym charakterze (generujące największe koszty oraz te, dla których dostępne były dane umożliwiające naliczenie zestawu wskaźników) świadczone przez gminy i powiaty. Możliwe jest analizowanie wartości wskaźnika dla gminy lub powiatu oraz porównanie na różne sposoby z innymi jednostkami. W systemie obecnie zestawiono 64 usługi publiczne świadczone przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce w 9 obszarach.

SMUP powstał w wyniku wspólnych działań, prowadzonych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, GUS, Związek Miast Polskich i Związek Powiatów Polskich. Portal od grudnia 2023 jest prowadzony przez Główny Urząd Statystyczny. Projekt realizowany był przy wykorzystaniu środków z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu państwa.

Sytuacja finansowa JST - nowy obszar w SMUP

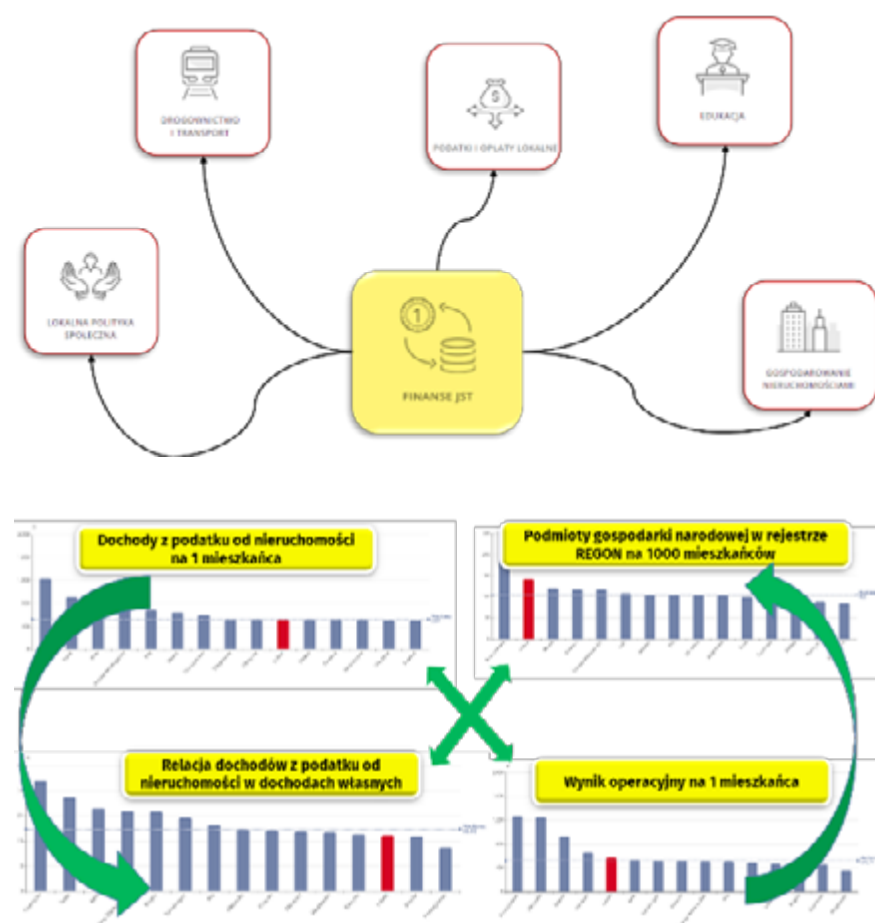
Analizie stanu danej usługi publicznej powinno towarzyszyć uzyskanie niezbędnych informacji o sytuacji finansowej JST. Nie trzeba sięgać po te informacje poza SMUP. Eksperti uzupełnili dotychczasowy zestaw informacji o usługach również o najważniejsze wskaźniki opisujące w syntetyczny sposób sytuację finansową JST. Wzbogacili też zbiór danych prezentowanych w SMUP o szeroki zakres informacji o sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Nieodłącznym warunkiem

oceny w zakresie możliwości realizacji określonych usług publicznych jest bowiem potencjał finansowy. Z tego względu w obszarze poświęconym sytuacji finansowej JST zaprezentowane zostały informacje finansowe pogrupowane w czterech kategoriach:

- dochody budżetu,
- wydatki budżetu,
- wynik budżetu, przychody, rozchody i zadłużenie,
- wskaźniki budżetowe.

Dzięki takiemu ujęciu możliwe jest uzyskanie niezbędnych informacji do przeprowadzenia wstępnej oceny sytuacji finansowej

z wskaźnikami odnoszącymi się do usług publicznych, dla których istotna jest sytuacja finansowa JST. Wielowymiarowa analiza stanowi wartość dodaną zarówno dla analityków samorządowych, jak również osób zajmujących się planowaniem i realizacją usług publicznych w JST. Zakres informacyjny obszaru poświęconego finansom JST jest dostosowany do zróżnicowanego grona odbiorców. Odpowiada też na rozmaite potrzeby związane ze świadczeniem usług publicznych, a także pozyskaniem informacji o procesach zachodzących w analizowanej JST.

JST i potencjału do świadczenia usług publicznych. Najważniejsze wskaźniki opisujące możliwie w najbardziej syntetyczny sposób sytuację finansową JST uzupełniają dotychczasowy zestaw informacji. Zakres danych jest odzwierciedleniem pracy zespołu, w skład którego wchodził ekspert Związku Miast Polskich, Związku Powiatów Polskich oraz przedstawiciel Krajowej Rady RIO. Z kolei wskaźniki obliczyło Ministerstwo Finansów na podstawie sprawozdań budżetowych otrzymanych od JST. Warto zwrócić uwagę, że dzięki tej pracy można wygenerować podstawowy raport finansowy bezpośrednio z systemu, a także samodzielnie powiązać wskaźniki finan-

Edukacja w SMUP

Usługi edukacyjne są najlepiej opisanym obszarem w Systemie Monitorowania Usług Publicznych. Zdefiniowano w nim 8 usług, dla których określono 144 wskaźniki monitorujące. Usługi są monitorowane we wszystkich czterech wymiarach, tj.:

- ilość,
- jakość,
- dostępność
- efektywność finansowa

Dostęp do tak dużej liczby wskaźników jest skutkiem wykorzystania danych zebranych w systemie informacji oświatowej (SIO). W systemie znajdziemy więc zarówno dane dotyczące średniej wielkości oddziałów,

udziału procentowego uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, średnich wyników egzaminów, rozkładu wyboru miejsca nauki (typu szkoły) przez uczniów kończących szkołę podstawową, jak i wskaźniki prezentujące wydatki i koszty poszczególnych usług. Niektóre szeregi czasowe wyliczonych wskaźników sięgają roku 2015, a więc okresu przed pierwszymi, radykalnymi zmianami ustroju szkolnego. Tak rozległy zbiór przystępnie zaprezentowanych informacji może być podstawą rzetelnej, czyli opartej na faktach dyskusji o stanie oświaty w gminie lub powiecie.

Cztery wymiary usługi pozwalają bowiem jednocześnie weryfikować:

- ilość świadczonej usługi, pokazującą skalę zaangażowania JST w jej świadczenie,
- jej jakość rozumianą jako lokalny standard (średnia wielkość oddziału, wynik egzaminu...),
- dostępność, która w przypadku edukacji jest również miarą wewnętrznego zróżnicowania oferty (odsetek uczniów w oddziałach ze specyfiką, tj. sportowych, dwujęzycznych...) oraz
- efektywność finansową grupującą rozliczne wskaźniki wydatków lub kosztów w przeliczeniu na jednostkę usługi (ucznia, przedszkolaka, oddział...).

To pierwsze tak wszechstronne spojrzenie na edukację, dostępne dla wszystkich zainteresowanych, a zarazem źródło informacji pozwalających, po pewnym przetworzeniu, udzielić odpowiedzi na takie pytania jak: Czy wzrost wydatków na szkoły podstawowe w moim mieście jest porównywalny do podobnych JST? Czy rosnąca liczba przedszkolaków to skutek nadrobienia zaległości w tym zakresie czy raczej efekt wysokiej jakości świadczonych usług? Czy zaangażowanie miasta w edukację włączającą osób posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego jest typowe czy też powinno być przedmiotem wnikliwej analizy?

Na wszystkie te pytania można szukać odpowiedzi dzięki precyzyjnej metodologii wyliczania wskaźników i oparcia się na tym samym, wiarygodnym źródle danych. A mechanizmy prezentowania wskaźników na tle grupy porównawczej oraz sąsiednich JST zdecydowanie ułatwiają dyskusję na temat usług.

Koszt usług edukacyjnych w SMUP

W ostatnich tygodniach 2023 roku SMUP został zasilony danymi prezentującymi koszt jednostkowy świadczenia usług edukacyjnych. Ta nowa metoda, pozytywnie zaopiniowana przez Komisję Metodologiczną działającą przy Prezisie Głównego Urzędu Statystycznego, stanowi próbę wy-

znaczenia rzeczywistych kosztów świadczenia poszczególnych usług.

Koszt jednostkowy usługi (KJU) to jej koszt całkowity podzielony przez ilość jednostek usługi (czyli np. uczniów szkół danego typu w szkołach na terenie miasta). Natomiast koszt całkowity usługi (KCU) obejmuje koszty bezpośrednio oraz pośrednio związane ze świadczeniem poszczególnych usług i jest szacowany na podstawie wydatków. W obszarze usług edukacyjnych wyliczony został na podstawie danych o obowiązkach nauczycieli opisanych w Systemie Informacji Oświatowej oraz sprawozdań budżetowych gmin i powiatów.

Dzięki wdrożeniu tej metody wiemy, że Koszt jednostkowy edukacji ucznia w szkole podstawowej dla dzieci i młodzieży wyniósł w roku 2022 w Polsce 16 595 zł. Wyliczony dla gmin przyjmował wartości w przedziale od 8 659 zł (Koszarawa, gmina wiejska) do 60 965 zł (Dubicze Cerkiewne, gmina wiejska). Analogiczny Koszt jednostkowy edukacji ucznia w szkole podstawowej dla dzieci i młodzieży prowadzonej przez gminę przyjął wartości od 11 197 zł (Limanowa, gmina miejska) do 60 965 zł (Dubicze Cerkiewne, gmina wiejska). W analogiczny sposób, dla każdego typu szkoły osobno, został wyliczony koszt jednostkowy edukacji w oddziale, a także wysiłek inwestycyjny JST na edukację. Przyjęta metoda pozwala również (po drobnej modyfikacji) na wyliczanie w przyszłości innych kosztów (np. kształcenia zawodowego niezależnie od typu szkoły, nauczania języków obcych, kształcenia cudzoziemców).

Po raz pierwszy poprzez portal GUS dysponujemy wyliczonymi rzeczywistymi kosztami ponoszonymi przez poszczególne JST w związku z obowiązkiem zapewnienia edukacji mieszkańcom. Zaletą metody jest jej wewnętrzna spójność. Dla wszystkich gmin i powiatów (a także większych jednostek statystycznych) oszacowano koszty na podstawie jednolitych algorytmów i wiarygodnych źródeł danych. Prezentowane wartości umożliwiają więc dokonywanie porównań, a ich oficjalny charakter może być argumentem w rozmowach o poziomie nakładów na edukację.

Zachęcamy do analizy danych o własnym mieście, które dostępne są na stronie smup.gov.pl.

System Monitorowania Usług Publicznych – co dalej?

Prezentacja zasobów systemu będąca jednocześnie podsumowaniem projektu miała miejsce w połowie listopada 2023. Pisaliśmy o tym www.miasta.pl. Konferencja była okazją do wskazania istotnych kroków w procesie rozwoju systemu, którym od grudnia 2023 zarządza samodzielnie GUS jako jednym ze swoich portali.

Poniżej kilka kwestii istotnych dla samorządów, które powinny być uwzględnione w procesie rozwoju SMUP:

- Samorządy potrzebują rzetelnych danych o swojej działalności. Dane te, aby były w pełni użyteczne, muszą być dostarczone szybko.
- Wdrożony w SMUP model, w którym statystyka publiczna jest jedynie pośrednikiem, udostępniającym dane pochodzące wprost z systemów administracji publicznej, wydaje się rozwiązaniem wartym rozważenia również w innych obszarach (np. edukacji?).
- Projekt pokazał, że jakość informacji dostępnych w systemach państwa jest różna. Są takie obszary (np. edukacja), gdzie znacząca większość potrzebnych do wyliczeń informacji dostępna jest z bazy administracyjnej (SIO). Są jednak również takie, które nie mają nawet spójnego systemu pojęć umożliwiających uporządkowane opisywanie zjawisk mających miejsce w przestrzeni publicznej.
- Dobra współpraca między podmiotami publicznymi przy projektowaniu sposobu gromadzenia danych skutkuje dobrymi danymi, a te przekładają się na możliwość ich wykorzystania przez JST. Współpraca (Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Edukacji i Nauki, GUSu oraz samorządów) przyniosła efekt w postaci KCU w obszarze edukacji. Bez gotowości któregośkolwiek z partnerów byłoby to niemożliwe.
- Należy pracować nie tylko nad udostępnianiem informacji, ale również nad ich wykorzystywaniem przez JST. O ile liczba dostępnych informacji systematycznie (choć nadal zbyt wolno) rośnie, o tyle konieczne jest budowanie dobrych praktyk i popularyzacji metod ich wykorzystywania w procesie podejmowania decyzji.

Daniel Budzeń
Szymon Więstaw

Forum Bankowo-Samorządowe 2023

Nowe wyzwania, nowe strategie

Współpracy między samorządami a bankami w kontekście nieustannych zmian i związanych z nimi wyzwań poświęcone było Forum Bankowo-Samorządowe, które odbyło się 14 grudnia 2023 r. w Warszawie?

O tym, jak ważnym partnerem (nie klientem) sektora bankowego są samorządy świadczy fakt, że to one odpowiadają za większość inwestycji rozwojowych w Polsce. O sile samorządu mówił dr Tadeusz Białek, prezes Związku Banków Polskich, otwierając konferencję. Podkreślił, że JST miały w ostatnim czasie aż 8,3 mld zł nadwyżki finansowej i 265,3 mld zł dochodów. Ich wydatki wyniosły 257 mld, a zadłużenie – 91 mld, z czego 2/3 w bankach krajowych. Dane pokazują jednak, że sytuacja samorządów się pogarsza, o czym świadczy rosnący deficyt i coraz mniejsze nadwyżki operacyjne.

Mariusz Gołaszewski, prezes Aesco Group (instytucji analitycznej i doradczej świadczącej usługi finansowe i audytowe dla JST) dodał, że obecny rok jest dobry, jeśli chodzi o zainteresowanie JST pożyczkami bankowymi. To jednak, co dobre dla banków, nie jest korzystne dla samorządów. Taka sytuacja świadczy bowiem o tym, że nie mają one nadwyżek budżetowych i rozwój muszą finansować środkami dłużnymi. Niektóre zaciągają długi nawet na wydatki bieżące. Analiza potwierdziła, że w ostatnim czasie znacząco pogorszyła się sytuacja finansowa miast, głównie miast na prawach powiatu (przyczyniły się do tego choćby zmiany w podatku PIT i wprowadzenie rozliczenia ryczałtowego, które staje się coraz bardziej popularne, a w którym JST nie mają udziału), natomiast zyskały gminy wiejskie. Według obliczeń od 2018 roku aż o 50% zwiększyły się wydatki budżetowe JST, przy 35-procentowej inflacji...

Dramatycznie spadła w ostatnich latach nadwyżka operacyjna, zwłaszcza w mia-

stach, a to ona buduje zdolność kredytową i możliwości rozwojowe. W JST brakuje dziś 33 mld zł. Jednocześnie obecny rok jest rekordowy w całej historii finansów JST pod względem wydatków majątkowych – w poprzednich latach JST planowały nieco ponad 50 mld zł inwestycji, a na ten rok aż 120 mld. I choć plan nie zostanie zrealizowany w całości, to i tak widać wyraźny skok. Źródłem finansowania tych wydatków są dotacje, środki własne i aż w ¼, czyli 30 mld - dług (do tej pory było to około 10-11 mld zł).

- *Miejmy nadzieję, że osiągnęliśmy dno, teraz odbijemy się do góry* – powiedział prezes Gołaszewski.

Quo vadis? – przyszłość partnerstwa JST i banków

O tym, jak trudna jest sytuacja miast, zwłaszcza dużych mówił Krzysztof Mączkowski, skarbnik Łodzi podczas panelu poświęconego przyszłości partnerstwa samorządów i banków. Od 2019 roku następuje degradacja finansowa miast. Z każdym rokiem maleją ich nadwyżki operacyjne, nie ma

Podczas Forum Bankowo-Samorządowego mówiono m.in. o tym, jak trudna jest sytuacja miast, zwłaszcza dużych.

Fot. H. Hendrysiak

dynamicznego wzrostu dochodów bieżących. Brak deficytu operacyjnego do tej pory wynikał z transferów rządowych, jednak w bieżącym roku większość miast ma już problemy. Pokazuje to wyraźnie fakt, że na 12 największych miast zrzeszonych w Unii Metropolii Polskich aż 11 ma deficyt operacyjny, w tym Łódź – w wysokości ponad 50 mln zł. Kończy się stara perspektywa finansowa UE, więc miasta mają bardzo duże wydatki majątkowe, by zakończyć inwestycje (rezygnacja z nich byłaby jeszcze większym kosztem). I choć cieszą się z mającego ruszyć wkrótce Krajowego Planu Odbudowy i środków z nowej perspektywy unijnej, to obawiają się o pieniądze potrzebne na wkład własny.

Dlatego niezbędne są zmiany w przepisach ustaw o dochodach JST i finansach publicznych, by ustabilizować sytuację. 3 główne niezbędne zmiany to:

- stabilizacja finansowania oświaty – wzrost subwencji oświatowej z obecnych 2% do 3% PKB;

- zwiększenie udziału gmin w podatku PIT do 69% i udział w ryczałcie;
- zmiana tzw. janosikowego, by bogatsze JST po zapłaceniu daniny na rzecz uboższych nie stawały się biedne.

Skarbnik Ełku, Jarosław Wróbel uzupełnił, że choć budżet na 2024 rok został już i to jednogłośnie uchwalony, to planowanie go przypomina ekwilibrystykę. Nie wiadomo np. czy będzie subwencja rozwojowa i czy wpisać ją do budżetu. Podstawowe inwestycje drogowe w większości miast już zostały zrealizowane i nadszedł czas na te duże i kosztowne, jak mosty czy estakady. Bez środków zewnętrznych, w tym dłużnych, miasta nie mają szans ich zrealizować.

Dobry polski model

O tym, że zapewnienie stabilności finansów państwa dotyczy zarówno budżetu państwa, jak i budżetów samorządów mówił dr Jerzy Kwieciński, wiceprezes Banku Pekao SA. Wynika to z przyjętego ponad 30 lat temu zdecentralizowanego modelu państwa. Ma to ogromne znaczenie dla finansowania procesów rozwojowych – przez budżet centralny i budżety JST. Polska jest pokazywana na świecie jako dobry przykład. Pekao to najsilniejszy bank (25% – 30% udziału), jeśli chodzi o finansowanie inwestycji i procesów rozwojowych.

Bank finansuje też projekty prowadzone bez udziału środków unijnych i oparte tylko na środkach własnych samorządów. Jak stwierdził dr Kwieciński, sytuacja banków jest obecnie bardzo dobra, mają one nadpłynność, dzięki czemu mogą finansować inwestycje. Z kolei JST potrzebują wkładu własnego, by realizować inwestycje z nowej perspektywy unijnej i będą go potrzebowały coraz więcej. Bank Pekao może wspierać również projekty publiczno-prywatne (PPP).

Lokalne ambicje, globalne wyzwania – o zrównoważonej przyszłości

Podczas Forum odbyła się również debata na temat cyfrowych finansów dla efektywnej administracji. Eksperci samorządowi, bankowi i przedstawiciele świata finansów dyskutowali o innowacjach w finansach cyfrowych, które mogą usprawnić działanie administracji, a także zwiększyć przejrzystość i efektywność procesów finansowych.

Paneliści rozmawiali też o wyzwaniach związanych ze zrównoważonym rozwojem, a także szansach i obawach dotyczących finansowania samorządowych projektów unijnych.

hh

Local SoMe 2023

Samorządowi influencerzy

O tym, jak skutecznie zarządzać marką osobistą w samorządowych social mediach i jak za pomocą social mediów zamienić polityka w influencera mówił Wojciech Kardyś, specjalista od internetu, marketingu i PR w swoim wystąpieniu zatytułowanym „Radny czy social media ninja” podczas II Samorządowego Kongresu Internetu i Mediów Społecznościowych Local SoMe'23.

W rozmowie z uczestnikami Kardyś analizował strategie i taktyki influencerów, które mogą być wykorzystane przez polityków lokalnych do nawiązywania relacji z mieszkańcami.

Mit – nie warto być na Facebooku

Najpierw jednak rozprawił się z rozpowszechnionym ostatnio mitem, że Facebook jest passe i jeśli jakiś samorządowiec chce skutecznie przekazywać ważne treści w internecie i zaistnieć w świadomości mieszkańców, to powinien skupić swoje wysiłki na Twitterze, czyli obecnie platformie X, Instagramie lub TikToku. Dane przeczą takiemu podejściu – w tej chwili Facebook nadal zajmuje pierwsze miejsce na świecie, jeśli chodzi o liczbę użytkowników – ma ich aż 3 miliardy! Jak pokazało badanie z 2021 roku – FB był ulubionym portalem społecznościowym aż 59% użytkowników internetu w 2019, a w 2023 – 50%. Prawdą jest więc tendencja spadkowa, która jednak ma dosyć niską dynamikę. Nadal co drugi internauta to Facebook lubi najbardziej.

- *Prawie 27 mln Polaków korzysta z Facebooka. Jeśli ktokolwiek Wam powie, żebyście z niego zrezygnowali, bo nie warto robić komunikacji na FB i ładować w niego pieniędzy, to zastanówcie się, czy chcecie tak potraktować 27 mln Polaków?* – pytał retorycznie Kardyś.

Czy wchodzimy na TikToka?

Prawdą jest też, że TikTok wszedł przebojem na rynek mediów społecznościowych i zdezonizował Facebooka pod względem ilości spędzonego na nim czasu – przeciętny użytkownik spędza na TikToku aż 19 godzin tygodniowo wobec 17 godzin na FB. TikTok „przejął zasięgi i już ich nie odda”. Nie ma się więc co zastanawiać, czy wchodzić. Tam trzeba być – tam są mieszkańcy i wyborcy. Największą grupą docelową tej platformy są młodzi dorośli, a najwięcej czasu spędza na nim młodzież. Dlaczego? Bo pokolenie Z jest turbolentne, a łatwiej

obejrzeć filmik niż przeczytać tekst.

Przekaz na TikToku trzeba jednak dostosować do stylu komunikacji danego miasta z mieszkańcami. Jeśli fachowcy od marketingu nie mają na to pomysłu, najlepiej niech zatrudnią studenta RTM (real time marketing).

- *Wystarczy, że taki student sprawdzi, co śmiesznego powiedział Hołownia, zrobi mem i... zasięgi się niosą* – radzi Kardyś.

Liderzy opinii, a nie wojownicy

Jednak potrzeba wyczucia, by nie przesadzić ze zbyt lekkim przekazem. Samorządowcy nie mają być „ninja” ani influencerami mediów społecznościowych. Ich rolą jest być liderami opinii i w pewnym sensie autorytetami dla wyborców. Samorządowcy często starając się zdobyć jak największe zasięgi i „lajki”, mieszają rzeczywistość miejską np. z życiem prywatnym. To błąd zdaniem eksperta. Powinni sobie zadać pytanie, po co im komentarze ludzi z Bieszczad po zbudowaniu drogi w miasteczku np. na Śląsku. W niewielkiej miejscowości niepotrzebne są ogromne zasięgi, lepiej budować lokalną społeczność wokół ważnych dla miasta spraw.

Komunikacja 2.0

Warto podglądać skutecznych w mediach społecznościowych polityków i budować własną społeczność wokół pewnej, ważnej dla danego miasta idei. Tworzyć zespół ambasadorów, którzy walczą o wspólne dobro. Można do tego np. wykorzystać grupy na Facebooku, fanpage, na których zainteresowani mieszkańcy naprawdę chcą dyskutować o najlepszych dla miasta rozwiązaniach. A algorytmy promują takie wiadomości. Tymczasem wielu samorządowców zapomina, że od 2008 roku mamy już komunikację 2.0, która działa w dwie strony – mieszkańcy chcą mieć się wypowiedzieć, czuć że ich głos jest ważny. Wcześniej była komunikacja 1.0, gdy samorządowcy informowali mieszkańców o podjętych decyzjach.

Na konkretnych przykładach Wojciech Kardyś pokazał, jak skutecznie komunikować się z mieszkańcami – wyborcami i tworzyć społeczność. Po pierwsze – warto pokazać autentyczność i działanie. Ludzie mają dosyć polityków w garniturach, którzy przecinają wstęgi i przemawiają podczas oficjalnych uroczystości. Wolą obserwować lokalnych polityków, np. radnych w działaniu – jak sadzą drzewa, rozdają karmę dla psów, naprawiają ławkę w parku. Poza tym mieszkańcy są zmęczeni sztucznymi oficjalnymi przekazami.

- *Ludzie chcą, żebyśmy byli sąsiadami, którzy robią konkretne rzeczy i je pokazują, nie sie-*

II SAMORZĄDOWY KONGRES INTERNETU I MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH LOCAL-SOME'23

bie. To jest idealne rozwiązanie dla małych i średnich miast – przekonywał Kardyś.

Jak być skutecznym?

Aby prowadzić skuteczną komunikację, trzeba ją dostosować do możliwości i wielkości miasta. Dziś już 1 czy 2 kanały społecznościowe to mało. Najlepiej prowadzić równolegle 4 portale społecznościowe, czyli Facebook – bo ma największe zasięgi, Instagram jako możliwość dotarcia z przekazem do kobiet (aż 65% użytkowników IG to kobiety) Twitter i wreszcie TikTok. Warto mieć też swój kanał, np. blog czy podcast oraz swój kanał na YouTube, który jest współczesną telewizją, pamiętając jednak, że generuje spore koszty. Jest to więc rozwiązanie dla bogatszych miast, które mają dobry pomysł. Dobrze klikają się memy, infografiki i rolki, które w skróty sposób pokazują ważne treści.

Duży potencjał naprawczy

- *Szczerze mówiąc nie widziałem jeszcze dobrze zrobionej strony urzędu miasta. Przepraszam, jeśli kogoś skrzywdziłem. Jak sprawić, by content był interesujący? Jeśli chcemy robić zasięgi, to algorytm promuje live-y, potem są filmy video, posty ze zdjęciami i na samym końcu posty* – mówił Kardyś.

Aby live-y miały sens, muszą poruszać tematy ważne dla mieszkańców, np. dotyczące cyberbezpieczeństwa, ponieważ w ostatnim czasie wiele osób pada ofiarą oszustw klikając w zasyfrowane linki. Burmistrz staje się swego rodzaju influencerem, który mówi, jak bezpiecznie funkcjonować w dzisiejszym świecie. Albo tylko daje przestrzeń do rozmowy i dyskusji. Może też zaprosić influencerów, np. piosenkarza, którego koncert odbędzie za tydzień. To pokazanie „ludzkiej twarzy prezydenta”, który rozmawia na ważne tematy z fachowcami, edukuje, podpowiada.

Ważna jest regularność komunikacji, bo ją lubi algorytm – powinno się więc dawać 2-3 posty dziennie. Warto dodawać też zdjęcia i wideo, ale koniecznie trzeba zadbać o ich dobrą jakość. Na filmikach muszą być napisy, gdyż 70% ludzi przegląda media społecznościowe bez dźwięku, np. w komunikacji miejskiej. Dobrze przyzywać ludzi do cykli, np. co wtorek edukacja, w środę - kultura, a w piątek – newsy z całego tygodnia. To dobry (i skuteczny, bo świetnie się klika) pomysł na aktywizację mieszkańców i przyzwyczajanie ich do czytania cykli.

hh

Miasto – wotum dziękczynne

Stawiamy na jakość miasta

Z Krzysztofem Hildebrandtem, prezydentem Wejherowa rozmawia Hanna Hendrysiak.

- Wejherowo obchodziło w 2023 roku 380. rocznicę założenia miasta - to niezwykła historia...

- Niezwykłe i wyjątkowe jest to, że znamy dokładną datę powstania Wejherowa. Miasto powstało 28 maja 1643 roku na włościach polskiego magnata Jakuba Wejhera, który brał udział w wojnach toczonych przez króla Władysława IV. Podczas wyprawy na Smoleńsk, przy zdobywaniu twierdzy Białej na Białorusi, Jakub Wejher został przysypany gruzami na skutek wybuchu. Uczynił wtedy ślub, że jeśli przeżyje, wybuduje w swych dobrach 2 kościoły. Po latach nad rzeczką Białą przypomniał sobie o ślubie i postanowił go zrealizować. Zatrudnił więc architektów, którzy mieli zaprojektować 2 kościoły oraz... miasto, aby miał kto się w nich modlić. Dzięki temu Wejherowo od razu było projektowane jako miasto, z rynkiem i ratuszem. Osadzie nadał nazwę Wejherowska Wola, a po 7 latach uzyskał zgodę króla Jana Kazimierza na nadanie jej praw miejskich chełmińskich. Co ciekawe, przez długi czas Wejherowo było miastem prywatnym - jedynym na Pomorzu.

- A jak świętujecie kolejne rocznice założenia miasta?

- Główne uroczystości odbywają się 28 maja, w rocznicę powstania miasta, a nie nadania praw miejskich. Wtedy mamy uroczystą sesję Rady Miasta, podczas której słuchamy wykładu dotyczącego naszej historii. Jest również festyn z okazji uro-

dzin miasta na Rynku z koncertami gwiazd. Wyróżniamy też osoby zasłużone dla miasta, dzięki którym nasze miasto się rozwija, np. ze stowarzyszeń. A tych mamy bardzo dużo, działają w wielu obszarach - od kultury przez pomoc społeczną po zdrowie i sport (nie jestem nawet w stanie wymienić wszystkich dyscyplin sportowych, które uprawiają i w których odnoszą sukcesy nasi mieszkańcy). Wśród osób wyróżnionych są również takie, które pochodzą z Wejherowa i choć dziś już tu nie mieszkają, to czują się związane z naszym miastem i promują je, np. młoda, ale znana i utytułowana aktorka, Sandra Drzymalska, która zagrała m.in. w „IO” - polskim kandydacie do Oskara czy „Panu Samochodzik i Templariuszach”.

- Wejherowo nazywane jest duchową stolicą Kaszub. Skąd ten tytuł?

- Kaszuby to bardzo duży region - od Wistły aż po Słupsk i Bytów. I ten region ma 3 stolice: Kościerzynę, Kartusy i Wejherowo, które jednak nie konkurują ze sobą. Wejherowo jest dodatkowo stolicą duchową Kaszub, jako że Jakub Wejher zakładając miasto postanowił pobudować tu Kalwarię Wejherowską. Jest to trzecia największa w Polsce i najbardziej wysunięta na północ kalwaria. Liczy 26 stacji, jako że poza 14 stacjami drogi krzyżowej, są też stacje dodatkowe, poprzedzające wydarzenia Męki Pańskiej.

Tu przez wieki przyjeżdżali Kaszubi z całego regionu, m.in. na odpusty. A w trudnych czasach zaborów czy wojen stąd czerpali siłę duchową, dzięki której pozostawali wierni tej ziemi i polskości, bo Kaszubi są jednocześnie Polakami i Kaszubami. Kalwaria pomaga nam przetrwać dziejowe zawieruchy.

- Ostatnie 25 lat, kiedy jest Pan prezydentem Wejherowa to dobry czas w dziejach miasta. Jakie zmiany czy inwestycje z perspektywy czasu okazały się najważniejsze?

- Przez te 25 lat staraliśmy się poznać, jakie są szanse rozwoju miasta, jakie są potrzeby, ale i oczekiwania mieszkańców. Na początku musieliśmy się zająć wszystkim tym, co wymagało remontu, jak: drogi, kanalizacja deszczowa, źródła i linie energii elektrycznej, wodociągi. Potem trzeba się było skupić na problemie, jakim był słaby układ drogowy miasta. Do tego Wejherowo jest przedzielone torami kolejowymi, więc trzeba było połączyć

północną i południową część miasta bezkolizyjnymi węzłami.

Postawiliśmy też na kulturę - wybudowaliśmy więc Wejherowskie Centrum Kultury, zwane Filharmonią Kaszubską. Dbamy o nasze dziedzictwo: w okresie międzywojennym powstały tu baseny, które odtworzyliśmy i nazwaliśmy „Wodnymi Ogrodami”; są dziś dużą atrakcją. Mamy też wyjątkowy zespół pałacowo-parkowy, odrestaurowany ze środków unijnych. Dziś jest tam Park Miejski z amfiteatrem, nowoczesnym placem zabaw, stawem i kanałami, po których płyną łódki.

Najwięcej czasu zajęło nam uporządkowanie wielu zaniedbanych podwórek, gdzie znajdowały się różnego rodzaju rozlatujące się szopy i komórki - po ich rozebraniu zyskaliśmy miejsce na budowę nowych budynków i uporządkowaliśmy miasto.

- A jak wygląda sytuacja gospodarcza miasta, bo od niej przecież zależy możliwość dalszego rozwoju?

- Problemem Wejherowa jest fakt, że nie mamy miejsca na inwestowanie i rozwój. Granice miasta wyznaczają Parki Krajobrazowe: rzeki Redy i Trójmiejski, sąsiednia Reda i gmina wiejska Wejherowo. Nasze miasto jest więc ograniczone terytorialnie i nie ma terenów pod rozwój i inwestycje. Nie mamy na terenie miasta przedsiębiorstw, które dają miejsca pracy i finanse do kasy miejskiej. Nawet jak przychodzi do mnie inwestor, to nie mogę mu nic zaproponować. W związku z tym gospodarka Wejherowa opiera się na handlu i rzemiośle. Pod tym względem sytuacja jest trudna, musimy więc umiejętnie zarządzać budżetem.

- Czy dlatego postawiliście na „jakość miasta”?

- Tak, dlatego musieliśmy mocno przemyśleć, w jaką stronę rozwijać miasto. I postawiliśmy na jakość. Chcieliśmy, by życie tu było atrakcyjne dla mieszkańców, a więc komfortowe i bezpieczne: jest tu dobry szpital, straż miejska, monitoring, ale też możliwości aktywnego spędzania czasu dla dzieci i młodzieży, czyli place zabaw i boiska sportowe blisko miejsca zamieszkania. Postawiliśmy też na rozwój oświaty (w tym kółka tematyczne i zainteresowań) oraz kultury - im więcej ciekawych zajęć, tym lepiej zagospodarowany czas i możliwości rozwoju osobistego. Ostatnio wprowadziliśmy kartę mieszkańca, dzięki której nasi mieszkańcy mają tańsze usługi.

Postanowiliśmy też promować ciekawą historię Wejherowa i nasze zabytki, by przyciągnąć turystów. Promujemy wszystko to, co związane z naszym regionem, tradycjami i kulturą kaszubską, ale też konkretne zabytki związane z historią miasta. Musieliśmy więc zadbać o ofertę gastronomiczną,

parkingi, inicjatywy i atrakcje kulturalne, by ludzie chcieli tu przyjechać. W wyremontowanym zabytkowym ratuszu, który jest udostępniony do zwiedzania turyści mogą zapoznać się z historią miasta.

Również budynek Filharmonii Kaszubskiej -

który kształtem przypomina statek - nawiązuje do naszej historii. W okresie międzywojennym bowiem Wejherowo było stolicą powiatu morskiego, który dawał Polsce dostęp do morza i powstawały tu urzędy administracji morskiej.

380 lat Wejherowa

Historia i nowoczesność

Wejherowo to siedemnastowieczna perła na mapie północnej Polski. Dzięki swojej bogatej historii miasto zachwyca wieloma zabytkami architektonicznymi.

Niewiele jest miast na świecie, które znają dokładną datę swoich narodzin miasta. Ilu założycieli miasta spoczywa w miastach, które powołali do życia? W podziemiach klasztoru oo. franciszkanów w Wejherowie znajdują się krypty ze szczątkami fundatora miasta Jakuba Wejhera, obu jego żon oraz dzieci. Liczące 46,5 tysiąca mieszkańców miasto leży w województwie pomorskim nad rzeką Redą. Jest częścią Małego Trójmiasta Kaszubskiego, jak również aglomeracji trójmiejskiej.

Co trzeba koniecznie zobaczyć

Warto zwiedzić nie tylko położoną na wzgórzach morenowych Kalwarię Wejherowską zwaną także Kaszubską Jerozolimą, ale także kościół pw. Św. Trójcy wybudowany w roku założenia miasta oraz kościół klasztorny z cudownym obrazem Matki Bożej Wejherowskiej koronowanym przez Jana Pawła II.

Sercem miasta jest zabytkowa starówka z pomnikiem założyciela Wejherowa - Jakuba Wejhera, ratuszem, w którym dla zwiedzających udostępniona została m.in. sala historii i tradycji, makiety miasta oraz Kalwarii Wejherowskiej, a także multimedialna Sala Historyczna „Wejherowo okresu międzywojennego”.

Mieszkańców i turystów przyciąga także wyjątkowy Park Miejski, w którym znajduje się neogotycki Pałac Keyserlingów i Przebendowskich, obecnie Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej. W parku znajduje się amfiteatr, nowoczesne place zabaw, kawiarenka, letnia scena, wypożyczalnia rowerów wodnych, siłownia fitness i ścieżki nordic walking. W parku można zobaczyć także ptaki - orły bieliki i żurawie koroniaste

oraz pelikany, które przebywają w specjalnie przygotowanych dla nich wolierach. Szlak Nut Kaszubskich umożliwia zwiedzenie miasta i poznanie jego historii i tradycji.

Historia i nowoczesność

W Wejherowie tradycja i historia współgrają z nowoczesnością. Jednym z symboli rozwoju miasta jest unikatowy budynek Filharmonii Kaszubskiej, który w swoją bry-

Wszystkie te elementy łącznie składają się na atrakcyjność naszego miasta, zarówno dla mieszkańców, jak i turystów..

- Dziękuję za rozmowę.

Historia widoczna w okazałych i dobrze zachowanych zabytkach mieszająca się z elementami kultury kaszubskiej i nowoczesną, przemyślaną projektowaną architekturą, składają się na wyjątkowy klimat Wejherowa.

Wejherowo inwestycyjnie

W ostatnich latach Wejherowo realizuje wiele inwestycji - drogowych, oświatowych, projektów w ramach Budżetu Obywatelskiego, ale także rewitalizacyjnych i ekologicznych.

Obecnie trwa budowa Węzła Śmiechowo, strategicznej dla miasta inwestycji, która połączy północną i południową część miasta - to kolejne połączenie po Węźle Wejherowo, oddanym do użytku w 2020 roku. Powstaje też budynek komunalny dla 78 rodzin, nowe połączenia drogowe (choćby 1,5-kilometrowy odcinek alternatywy dla dawnej krajowej „szóstki”) i budowa nowej ulicy w centrum miasta, trwa budowa ścieżki rowerowej wzdłuż rzeki Redy.

Powstała Ekofabryka - nowoczesne centrum ekologiczne, hala sportowa przy wejherowskiej Szkole Podstawowej nr 5, zrewitalizowano tereny w centrum miasta. Powstały też dwa parki: Cedron i Kaszubski oraz nowe parkingi, m.in. przy wejherowskim parku.

Minione lata to także wydarzenia kulturalne, rekreacyjne i sportowe, takie jak Misterium Męki Pańskiej na Kalwarii Wejherowskiej, Dzień Jakuba, Wejherowska Noc Muzeów, Wejherowo Biega, Wejherowskie Klamoty,

Rowerowy Maj, Piknik Ekologiczny, Streetball, Crossgames, Hip Hop Fest, Potańcówka Miejska, Festiwal Smaków Food Truck czy Parada Niepodległości.

Filharmonia Kaszubska

Fot. Archiwum UM

te ma wpisany kadłub statku. To ważne dla regionu centrum kulturotwórcze, w którym regularnie mają miejsce prezentacje różnych form sztuki oraz szeroko podejmowana jest działalność artystyczna.

**Forum Rozwoju Lokalnego i konferencja
„Akceptować starość - organizacja usług dla osób starszych”**

Kędzierzyn-Koźle, 25 stycznia 2024 (także online)

Tematyka Seminarium Forum Rozwoju Lokalnego i Konferencji

1. **Zrozumieć starość – procesy starzenia, zmiany w organizmie, w emocjach:** dr Agnieszka Franczyk (z wykształcenia psycholog społeczny, pedagog, adiunkt w Instytucie Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Opolskiego), Marzanna Derkacz-Jedynak (lekarz rodzinny, geriatra)
2. **Badanie potrzeb osób starszych i ich opiekunów nieformalnych, praktyczne wskazówki:** dr Piotr Sikora, Uniwersytet Opolski
3. **Jak miasta badają potrzeby osób starszych – debata:** dr Piotr Sikora, Agata Morkis, dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Igor Armon, dyrektor Centrum Usług Społecznych w Jarocinie, Elżbieta Dynarska, dyrektor Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Publicznego UM Włocławek
4. **Organizacja wsparcia dla opiekunów nieformalnych**
5. **Nowoczesne technologie w usługach dla seniora** - wprowadzenie plus debata: Krzysztof Początek, Związek Miast Polskich, Agata Morkis, dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Igor Armon, dyrektor Centrum Usług Społecznych w Jarocinie, Elżbieta Dynarska, dyrektor Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Publicznego UM Włocławek
6. **Dopasowanie oferty miasta do potrzeb osób starszych i możliwości miasta** – debata: Sabina Nowosielska, Prezydent Miasta Kędzierzyn-Koźle, dr Piotr Sikora, Agata Morkis dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, Igor Armon, dyrektor Centrum Usług Społecznych w Jarocinie, Elżbieta Dynarska, dyrektor Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Publicznego UM Włocławek
7. **Działania społeczne na rzecz seniorów, podejmowane w Kędzierzynie-Koźlu:** mgr Agata Morkis, dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu
8. **Samoopieka, promocja zdrowego stylu życia wśród seniorów:** Katarzyna Weklicz, kierownik Domu Dziennego Pobytu nr 5 w Kędzierzynie-Koźlu
9. **Twórcze wiązanie kultur seniorów i ludzi młodych, czyli znaczenie budowania dialogu międzypokoleniowego w rozwoju społeczności lokalnych Kędzierzyna-Koźla:** Jakub Mączyński, Elżbieta Gomuła, I Liceum Ogólnokształcące w Kędzierzynie-Koźlu.

Więcej informacji

POROZMAWIAJMY O REWITALIZACJI

9 stycznia 2024 r.
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
Sala im. Grażyny Gęsińskiej
oraz
ONLINE na platformie **ClickMeeting**

FORUM
ROZWOJU
LOKALNEGO

Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich

Rzeczypospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

